

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Bakalářská práce

2024

Eduard Klíma

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

**Česká republika a Katar: analýza vztahů na trhu s plynem
optikou snahy ČR o zvýšení své energetické bezpečnosti**

Bakalářská práce

Autor práce: Eduard Klíma

Studijní program: Politologie a mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Holubcová, M.A.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.
4. Prohlašuji, že v práci jsou uvedeny informace z polostrukturovaných rozhovorů s respondenty, kteří s použitím jejich odpovědí v rámci praktické části výslovně souhlasili.

V Praze dne 22.4.2024

Eduard Klíma

Bibliografický záznam

KLÍMA, Eduard, Česká republika a Katar: analýza vztahů na trhu s plynem optikou snahy ČR o zvýšení své energetické bezpečnosti. Praha, 2024. 45 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jitka Holubcová, M.A.

Rozsah práce: 76 499 znaků, 42 normostran

Abstrakt

Energetická krize v roce 2022 poukázala na slabiny evropského energetického trhu a donutila představitele jednotlivých členských států zbavit se vysoké závislosti na ruském plynu. Práce analyzuje potenciál spolupráce České republiky a Kataru v oblasti dodávek zkapalněného zemního plynu ve světle přerušených dodávek zemního plynu z Ruska. Cílem práce je zodpovědět otázku, zda existuje potenciál spolupráce obou zmíněných zemí ve střednědobém horizontu v oblasti dodávek zemního plynu s cílem zvýšit energetickou bezpečnost ČR, a zároveň předkládá hypotézu, že politická shoda mezi oběma zeměmi by měla pozitivní dopad na energetickou bezpečnost České republiky.

Teoretická část práce se věnuje konceptu energetické bezpečnosti, situaci na energetickém trhu před a po začátku války na Ukrajině a zároveň je v této části popsána organizace evropského, českého a katarského trhu se zemním plynem.

Praktická část obsahuje analýzu čtyř polostrukturovaných rozhovorů se zástupci soukromého i státního sektoru plynárenství. Respondenti odpovídali v rámci rozhovorů na předem vybraná tvrzení a jejich odpovědi byly pomocí kódování a vlastní metodologie analyzovány. Kromě tvrzení pro hlavní analýzu byla zvolena také další tři tvrzení, která výsledky hlavní analýzy zasazují do širšího kontextu.

Abstract

The energy crisis in 2022 highlighted the weaknesses of the European energy market and forced the leaders of individual Member States to get rid of their high dependence on Russian gas. The paper analyses the potential for cooperation between the Czech Republic and Qatar in the field of liquefied natural gas supply in the light of interrupted natural gas supplies from Russia. The aim of the thesis is to answer the question whether there is a potential for cooperation between the two countries in the medium term in the field of natural gas supply in order to increase the energy security of the Czech Republic, and at the same time it presents the hypothesis that a political consensus between the two countries would have a positive impact on the energy security of the Czech Republic.

The theoretical part of the thesis is devoted to the concept of energy security, the situation on the energy market before and after the beginning of the war in Ukraine, and the organisation of the European, Czech and Qatari natural gas markets.

The practical part includes the analysis of four semi-structured interviews with representatives of the private and state sector of the gas industry. Respondents answered pre-selected statements in the interviews and their answers were analysed using coding and a proprietary methodology. In addition to the statements for the main analysis, three additional statements were selected to place the results of the main analysis in a broader context.

Klíčová slova

Česká republika, Katar, zemní plyn, LNG, energetická bezpečnost, energetická diplomacie, politická dohoda

Keywords

Czech Republic, Qatar, natural gas, LNG, energy security, energy diplomacy, political agreement

Title

The Czech Republic and Qatar: analysis of gas market relations through the lens of the Czech Republic's efforts to increase its energy security

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí své práce paní magistře Jitce Holubcové, která mi po celou dobu psaní práce ochotně poskytovala odborné konzultace, užitečné zdroje, kontakty a především motivaci.

Obsah

1.	Energetická bezpečnost	10
1.1.	Definice	10
2.	Energetický trh před 24.2.2022	11
3.	Energetická krize v Evropské unii.....	12
4.	Plynárenská přepravní soustava.....	15
4.1.	Česká plynárenská přepravní soustava	15
4.2.	Přeprava a prodej LNG.....	16
4.3.	DES a FOB	17
4.4.	Zplyňování LNG	17
5.	Organizace trhu se zemním plynem	18
5.1.	Organizace trhu se zemním plynem v Evropské unii	18
5.2.	Organizace trhu se zemním plynem v České republice.....	19
5.3.	Účastníci na trhu se zemním plynem v České republice	20
5.4.	Katar – organizace trhu, transportu, exportu LNG	21
6.	Bilaterální vztah ČR – Katar	23
7.	Praktická část	24
7.1.	Metodologie.....	24
7.2.	Respondenti	26
7.3.	Analýza výpovědí	26
7.3.1.	ČR by se mělo snažit o velký dlouhodobý kontrakt.....	26
7.3.2.	ČR by měla splnit podmínky pro nákup LNG, které určuje Katar.....	27
7.3.3.	ČR má jiné než finanční prostředky, které může při vyjednávání využít	29
7.3.4.	Existují technologicko-bezpečnostní překážky, které znemožňují obchod	30
7.3.5.	Existují politické překážky, které znemožňují obchod.....	32
7.3.6.	Existují ekonomické překážky, které znemožňují obchod	33
7.4.	Analýza doplňujících tvrzení.....	34
7.4.1.	Existuje potenciál pro krátkodobou/nepřímou spolupráci v oblasti nákupu plynu z Kataru v rámci diverzifikace dodávek plynu do České republiky.....	34
7.4.2.	Obchod by měl zprostředkovat státní obchodník	36
7.4.3.	Stát by měl fungovat jako mediátor.....	37
8.	Souhrnná analýza výsledků	39
9.	Souhrnná analýza doplňujících tvrzení.....	41

10. Diskuze	42
Závěr	44
Summary.....	45
Použitá literatura.....	46
Seznam příloh.....	53
Jednotky, zemní plyn vs LNG	53

Úvod

Zemní plyn se stal v roce 2022 středem společenské debaty poté, co Evropu zachvátila energetická krize vyvolaná ruským útokem na Ukrajinu a dalšími aspekty. Krize byla charakterizovaná prudkým růstem ceny zemního plynu na evropských trzích a přímým ohrožením energetické bezpečnosti celé Evropské unie, a zejména České republiky. Česká republika se jako následek musela vypořádat s přerušením dodávek zemního plynu z Ruska, které v posledních 50 letech dováželo drtivou většinu celkové české spotřeby. V současnosti se Česká republika musí tento výpadek snažit dlouhodobě nahradit – jednomu z možných řešení tohoto problému se bude věnovat i tato práce.

Předkládaná práce se zaměřuje na analýzu vztahů mezi Českou republikou a Katarom v otázce potenciálního dovozu zkapalněného zemního plynu s cílem zvýšit energetickou bezpečnost České republiky. Plyn je pro Evropskou unii, respektive Českou republiku, klíčovou komoditou ve snaze vyvázat se z ruského energetického područí a zároveň hraje důležitou roli pro přechod k čisté energii. Proto je nutné otázky dovozu plynu řešit akutně, ale zároveň se naše závislost nesmí pouze přesunout z jednoho státu na jiný.

V rámci své výzkumné otázky sleduji, zda existuje pro Českou republiku ve snaze o zvýšení domácí energetické bezpečnosti potenciál ve střednědobém horizontu pro spolupráci s Katarom v otázkách týkajících se dovozu zemního plynu a zemního zkapalněného plynu.

Budu se proto snažit potvrdit či vyvrátit hypotézu, podle které by sjednání politické dohody mezi Českou republikou a Katarom v oblasti dodávek zemního plynu mělo pozitivní dopad na energetickou bezpečnost České republiky.

Práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část obsahuje definici energetické bezpečnosti relevantní pro prostředí České republiky, fungování unijního a českého energetického trhu před válkou na Ukrajině, popis současného stavu plynárenství v rámci Evropské unie a energetické krize v roce 2022, popis přepravní soustavy zemního plynu a LNG v rámci České republiky, organizaci trhu se zemním plynem v Evropské unii, organizaci trhu se zemním plynem v České republice, účastníky trhu se zemním plynem v České republice, organizaci trhu se zemním plynem v Kataru a bilaterální vztah České republiky a Kataru.

V praktické části se budu věnovat analýze potenciálu spolupráce obou zemí v otázce dovozu zkapalněného zemního plynu. V rámci výzkumu byly provedeny rozhovory se

čtyřmi zástupci soukromého i veřejného sektoru – jmenovitě s vedoucím skupiny LNG a origination ČEZ Davidem Vidunou, členem představenstva Pražské plynárenské zodpovědným za strategii Petrem Kovaříkem, ředitelem odboru plynárenství a kapalných paliv Ministerstva průmyslu a obchodu Janem Zaplatílekem a pracovníkem Ministerstva zahraničí obeznámeným se situací v Kataru, který chtěl ovšem zachovat anonymitu.

Polostrukturované rozhovory s jednotlivými respondenty jsem následně analyzoval pomocí vlastní metodologie popsané v části Metodologie. Respondenti odpovídali na jednotlivá tvrzení, která mají za úkol potvrdit nebo vyvrátit hypotézu. Součástí rozhovorů byla také tvrzení, která se nevztahovala přímo k hypotéze, ale pomohou uvést potenciální vztah do reálného kontextu.

1. Energetická bezpečnost

Energetická bezpečnost je pojem, který je centrální nejen pro tuto práci, ale i pro politicko-bezpečnostní diskurz posledních dvou let. Priority v oblasti energetické bezpečnosti v České republice stanovuje Státní energetická koncepce (SEK) vydávaná Ministerstvem průmyslu České republiky. Nejaktuálnější SEK byla vydána v roce 2015, kdy se počítalo s tím, že bude každých 5 let aktualizována. K tomu ale k 2.4.2024 nedošlo. Návrh aktualizace se ke stejnému datu nachází v meziresortním připomínkovém řízení. (MPO, 2024a)

1.1. Definice

Pro pochopení konceptu energetické bezpečnosti je nejdříve nutné si ji definovat. V akademické obci ovšem zatím neexistuje shoda na tom, jak by měla být energetická bezpečnost přesně definována. Podle profesora Stanfordské univerzity Davida Victora lze tento koncept definovat následovně: „*Energetická bezpečnost je jako Rorschachův test inkoustové skvrny – vidíte v ní cokoli v ní vidět chcete.*“ (Sovacool, 2011)

První pokus o definování energetické bezpečnosti se objevil v roce 1975. Ve svém původním znění zdůrazňovala energetická bezpečnost potřebu nepřerušované dostupnosti energie za přijatelnou cenu. Tato definice byla používána v kontextu ropné krize v 70. a 80. letech, kdy energetická bezpečnost představovala stabilní dodávku levné ropy pod pohrůžkou embarga a manipulace s cenou ze strany vývozců. (Brodny a Tutak, 2023)

S postupem času bylo ale nutné definici rozšířit. S příchodem 21. století byla definice rozšířena o nutnost nepřerušované dodávky energie *udržitelným způsobem* za přijatelnou cenu, tak *aby umožňovala ekonomický a sociální růst.* (Brodny a Tutak, 2023)

Je tedy patrné, že energetická bezpečnost je komplexní téma, jehož vnímání se s časem mění. Zároveň ale lze konstatovat, že důležitost energetické bezpečnosti ve stále silněji industrializované společnosti narůstá. Není možné se zaměřovat jen na její ekonomické aspekty, nýbrž klíčovými se stávají enviromentální dopady, přístupnost k široké veřejnosti a její fyzické zabezpečení před aktivní snahou využít energii jako zbraň.

Výzkumníci Evropské hospodářské komise OSN definovali energetickou bezpečnost následovně: „*Přestože energetickou bezpečnost není snadné definovat, protože se jedná o mnohostranný pojem, jsou důležité zejména čtyři rozměry: a) fyzické narušení dodávek v důsledku selhání infrastruktury, přírodních katastrof, sociálních nepokojů, politických akcí nebo teroristických činů; b) dlouhodobá fyzická dostupnost dodávek energie pro uspokojení*

rostoucí poptávky v budoucnosti; c) škodlivé dopady na hospodářskou činnost a obyvatele v důsledku nedostatku energie, značně kolísajících cen nebo cenových šoků; a d) vedlejší škody způsobené teroristickými činy, které mají za následek lidské oběti, vážné zdravotní následky nebo rozsáhlé škody na majetku. Všechny čtyři rozměry jsou v současném prostředí relevantní.“ (Kowalski a Vilgorac, 2008)

Širší definici energetické bezpečnosti nabízí Mezinárodní agentura pro energii (IEA). Definuje ji „jako nepřetržitou dostupnost zdrojů energie za přijatelnou cenu.“ (IEA, 2023)

V České republice do jisté míry definuje termín energetické bezpečnosti Státní energetická koncepce, viz výše. Věnuje se jí poslední, pátá podkapitola v sekci Strategické priority energetiky ČR. Podle ní je hlavní prioritou této sekce „Zvýšení energetické bezpečnosti a odolnosti ČR a posílení schopnosti zajistit nezbytné dodávky energií v případech kumulace poruch, vícenásobných útoků proti kritické infrastruktuře a v případech déle trvajících krizí v zásobování palivy.“ (MPO, 2014)

Jedním z hlavních způsobů, kterou SEK 2015 definuje jako hlavní dílčí prioritu, je především diverzifikace dodávek strategických palivoenergetických surovin. Ta by měla na mezinárodní úrovni probíhat za pomoci a) rozšiřování zdrojových teritorií a za b) diverzifikací přepravních cest. Na domácí scéně by se pak Česká republika měla soustředit vytváření předpokladů pro stabilní dodávky energie, plynu a tepla; udržování efektivních struktury státních hmotných rezerv; a zajištění odolnosti energetického sektoru a dodávek energie v nezbytném rozsahu i v krizových situacích. (MPO, 2014)

Situace na energetickém trhu se ale od roku 2015 výrazně změnila a s ní se změnil i aktualizovaná energetická koncepce České republiky. Ta výhledově počítá s dílčím upravením priorit v souladu s vývojem v energetice. Aktualizovaná verze by měla počítat například i s enviromentálními závazky stanovené v rámci Evropské unie nebo s rostoucí rolí jaderné energetiky. (MPO, 2024a)

2. Energetický trh před 24.2.2022

V roce 2019 spotřebovalo 27 členských států Evropské unie dohromady 412 232,732 milionů metrů kubických plynu. Česká republika spotřebovala 8 684,493 milionů metrů kubických plynu. (MPO, 2014) Podíl spotřeby České republiky na celkové spotřebě plynu v EU činí 2,1 procenta.

Evropská unie v čele s Českou republikou historicky spoléhala na import plynu. V roce 2019 importovala EU 405 427,706 milionů metrů kubických plynu – celkový podíl importu na spotřebovaném množství činí 89,7 procenta. Česká republika importovala 9 533,193 milionů metrů kubických plynu, tedy více, než činila spotřeba celé země. (Eurostat, 2024a)

Klíčovým partnerem pro evropský plynárenský trh bylo historicky Rusko. Podíl ruského plynu v Evropě od roku v posledních deseti letech stoupal, ze 35 procent v roce 2013¹ na 41 procent v roce 2022. Ještě zásadnější byl podíl ruského plynu na spotřebě zemního plynu v České republice. Ruský plyn tvořil v posledních 10 letech 99 až 100 procent veškerého dovezeného plynu do ČR. (Eurostat, 2024a)

Se stabilními dodávkami z Ruska byla spojena také stabilní cena zemního plynu. Průměrná cena plynu pro domácnosti v Evropské unii očištěná o daně a odvody činila mezi lety 2013 až 2019 0,0485 eura za kilowatthodinu energie, v přepočtu 1,23 Kč/kWh. (Eurostat, 2024a)

Směrodatná odchylka cen jednotlivých pololetí v definovaných letech činila 0,003294987. Pro srovnání – průměrná cena elektrické energie činila v definovaném období 0,123 eura za kilowatthodinu, v přepočtu 3,28 Kč/kWh. (Eurostat, 2024b) Cena plynu potřebného k vyrobení jedné kilowatthodiny energie je bezmála třikrát nižší než u obdobného množství elektřiny.

3. Energetická krize v Evropské unii

24. února 2022 se Česká republika společně s většinou dalších evropských zemí dostala do složité situace. Ruská armáda vpadla na území svrchovaného státu Ukrajina a odstartovala tak vojenský konflikt táhnoucí se přes dva roky do současnosti. Válka v energetice ale vypukla mnohem dříve. Rusko a Evropská unie má za sebou dlouhou historii v přetahování o zemní plyn, který Ruská federace dodávala do EU prostřednictvím plynovodů na Ukrajině, v Bělorusku, Polsku a také podmořským plynovodem v Baltském moři. Přerušování dodávek

¹ Počátek dat Eurostatu

v roce 2022 přecházela přerušení v letech 2006², 2009³ a 2014.⁴ Rusko se tedy svou snahou využít energii jako zbraň nijak netají. K dokonalé bouři, která vedla k rozsáhlé energetické krizi v roce 2022, bylo ale nutné přidat ještě několik elementů.

Zaprvé, se snižováním dodávek zemního plynu do Evropy začala Ruská federace již v roce 2021. Vlivem snižování dodávek plynu se cena za plyn začala zvyšovat už v létě 2021. Během roku 2022 se pak cena plynu vyšplhala až na desetinásobek průměrné ceny za posledních dekádu. Kvůli machinacím s dodávkami plynu pak musela Evropská unie nahradit během jednoho roku až 40 procent svého celkového importu plynu z Ruska – většina tohoto plynu byla zasmluvněná pod dlouhodobými kontrakty. (Tertre, 2023)

Zadruhé, výrazný vliv na rostoucí ceny plynu měla také nejistota na trhu a obavy z nedostatku plynu. Rekordní ceny v létě 2022 byly výsledkem politické nejistoty a obav z dalšího přerušování dodávek ruského plynu. Tento trend bylo možné pozorovat především na plynových burzách. Evropská plynová burza TTF se od cenové hladiny dalších světových burz odchýlila na jaře a v létě 2022 především proto, že cena v Evropě reflektovala kromě samotné komodity také problémy s dopravou plynu způsobené mimo jiné omezenou kapacitou ve zplyňovacích terminálech LNG, především na severozápadě Evropy. Evropští obchodníci byli ochotní platit prémie především ze strachu o budoucí dodávky a nemožnost plyn dopravit na místo spotřeby. (Tertre, 2023)

Zatřetí, krize v plynárenství v roce 2022 byla navíc podpořena nízkou produkcí jaderných a vodních elektráren napříč Evropou. Kvůli suchům byla meziroční produkce elektřiny z vodních elektráren mezi červencem a zářím 2022 o pětinu nižší. V tom samém období klesla také meziroční produkce francouzských jaderných elektráren o 36 %. Tyto poklesy vyústily v kompenzaci produkce skrze plynové elektrárny, která meziročně stoupla o 19 %. (Tertre, 2023)

Všechny tyto faktory znamenaly, že válka na Ukrajině přinesla po dvou letech pandemie koronavirového onemocnění covid-19 další řadu komplikací pro evropské

² KRAMER, Andrew E. Russia Cuts Off Gas to Ukraine in Cost Dispute (Published 2006). *The New York Times* [online]. 2006. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2006/01/02/world/europe/russia-cuts-off-gas-to-ukraine-in-cost-dispute.html>

³ KRAMER, Andrew E. Russia Cuts Off Gas to Ukraine in Cost Dispute (Published 2006). *The New York Times* [online]. 2006 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2006/01/02/world/europe/russia-cuts-off-gas-to-ukraine-in-cost-dispute.html>

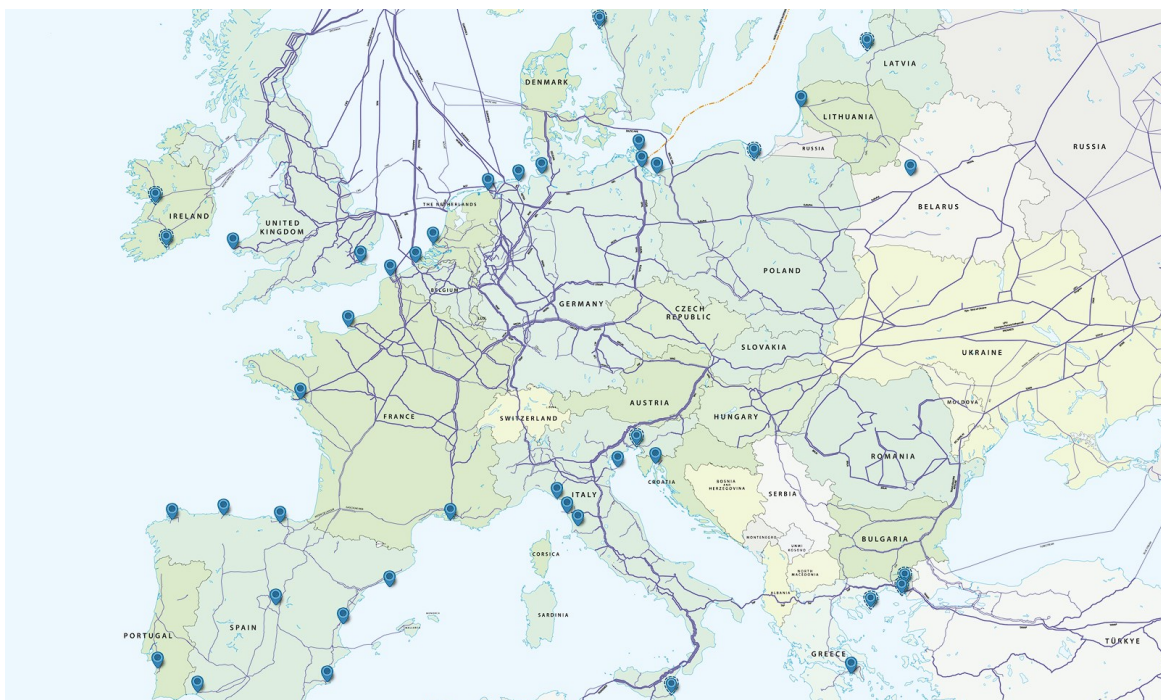
⁴ MACFARQUHAR, Neil. Gazprom Cuts Russia's Natural Gas Supply to Ukraine. *The New York Times* [online]. 2014 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2014/06/17/world/europe/russia-gazprom-increases-pressure-on-ukraine-in-gas-dispute.html>

představitelů, kteří se nyní museli potýkat s doznívajícími ekonomickými následky pandemie a zároveň přemýšlet nad budoucností – nad tím, jak soužití evropských států ovlivní vpád ruských vojsk na Ukrajinu, a jakou roli v tom všem bude hrát energetická bezpečnost. 2. března 2022 schválila Rada Evropské unie nařízení, které znemožnilo 7 ruským bankám účast v bankovním systému SWIFT (specialised financial messaging services), který umožňuje finanční komunikaci mezi bankami operujícími v evropském bankovním prostředí. (Evropská rada, 2022)

Na první vlnu uvalených sankcí reagovala Ruská federace nařízením přijímat platby za dodávky plynu do Evropy pouze v rublech, ve snaze zmírnit dopad ekonomické sankce ze strany EU. Zatímco ukrajinská armáda se snažila odvrátit vojenský útok ruské armády, v ekonomickém prostředí již naplno hořela paralelní válka – válka o energetické zdroje, jejíž středem byl právě zemní plyn.

4. Plynárenská přepravní soustava

Při zajištění dodávek zemního plynu je v první řadě nutné disponovat přepravní soustavou, skrze kterou bude možné plyn přepravovat od producenta ke spotřebiteli. Podoba přepravní soustavy má významný vliv na celkovou energetickou bezpečnost země – bez možnosti plyn dopravit na domácí trh nemá samotný nákup smysl.

Obrázek 1: Mapa plynovodů a zkapalňovacích terminálů v EU

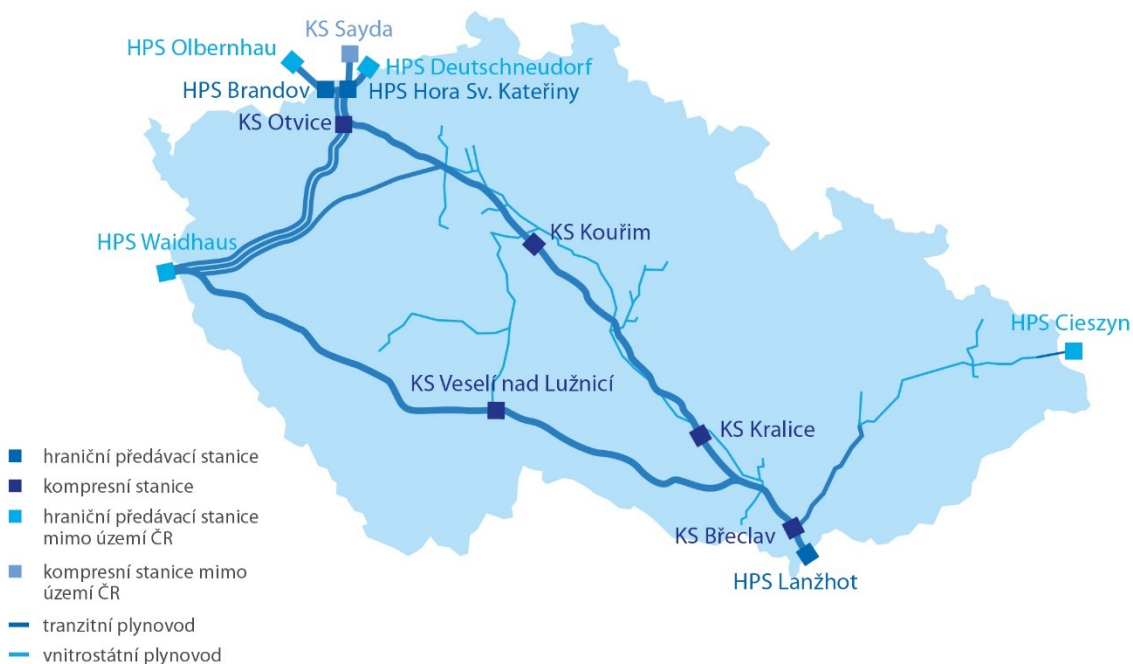
Zdroj: European Network of Transmission System Operators for Gas (<https://transparency.entsog.eu/#/map>)

4.1. Česká plynárenská přepravní soustava

Česká plynárenská přepravní soustava je, podobně jako přepravní soustavy dalších zemí bývalého východního bloku, definovaná napojením na Ruskou federaci jako na hlavní způsob dodávek zemního plynu. Plynofikace České republiky začala ve velkém v 90. letech, během kterých se spotřeba plynu zvýšila ze zhruba 6 miliard m³ až na 9,5 miliardy m³. Plynofikace byla ale často nadměrná – v současnosti se v Česku nachází zhruba 350 tisíc nevyužitých plynových přípojek a potenciál další plynofikace je v podstatě vyčerpán. (Benedikt et. al., 2015)

Historicky byl plyn do České republiky dopravován plynovodem Bratrství, vedoucím z Ruska přes Ukrajinu na Slovensko. Větev plynovodu Bratrství se do Česka napojuje na hraniční předávací stanici Lanžhot. Později byla Česká republika napojena na plynovod OPAL a Nord Stream I. vedoucí z Německa. (Benedikt et. al., 2015)

Česká republika byla v kontextu Evropské unie, společně s dalšími zeměmi bývalého východního bloku, silně závislá na plynu z Ruska, čemuž byla podřízena i tuzemská infrastruktura.

Obrázek 2: Mapa plynovodů v České republice

Zdroj: Net4Gas (https://www.net4gas.cz/images/ke-stazeni/mapy/mapa_2023_ce.jpg)

4.2. Přeprava a prodej LNG

Po vpádu ruských vojsk na Ukrajinu a následnému omezování dodávek zemního plynu skrze plynovody z Ruska musela začít Česká republika hledat alternativní dodávky. Jednou z alternativ je zkapalněný zemní plyn (liquefied natural gas, LNG).

Zemní plyn se ve své přirozené formě vyskytuje v plynném skupenství, pro jeho přeměnu na zkapalněný zemní plyn je nutné při atmosférickém tlaku zchladit na -162 stupňů Celsia. Po zkapalnění má plyn 600krát menší objem a lze ho tak snadněji přepravovat pomocí tankerů nebo cisternových vozidel – například v případě, kdy konvenční způsob dopravy plynovodem není možný. (MPO, 2024b)

4.3. DES a FOB

LNG se z místa zkapalnění expeduje dále. Obecně převažují dva způsoby jeho prodeje, respektive dopravy: delivery-ex-ship (DES) a free-on-board (FOB). Tyto termíny jsou definované v rámci takzvaných Incoterms neboli International Commercial Terms (*Mezinárodní obchodní pojmy*). Hlavní rozdíly mezi oběma způsoby spočívají v tom, kdo za náklad během přepravy nese zodpovědnost a kdo za přepravu platí. (Cogan, 2007)

V systému FOB musí prodejce nejdříve formálně připravit náklad k exportu. Svým závazkům prodejce dostal v momentě, kdy se náklad naloží na loď v přístavu, odkud zboží vyplouvá. To znamená, že kupující je zodpovědný za dopravu do místa vyložení nákladu, i za náklady spojené s přepravou zboží. (Cogan, 2007)

V systému DES je prodejce zodpovědný za formální export zboží a jeho dopravu na smlouvené místo vyložení nákladu, v případě plynu většinou do zkapalňovacího terminálu. Prodejce dostal svým závazkům v momentě, kdy dopraví zboží na místo určení a umožní kupujícímu jeho převzetí. Ten je zodpovědný za formální import zboží do země. (Cogan, 2007)

V případě LNG byl v minulosti tradičně více rozšířený způsob DES, ve které za dopravu a pojištění zodpovídá producent plynu. S nástupem druhého tisíciletí ale začalo přibývat kontraktů FOB, v rámci kterého za dopravu a pojištění zodpovídá kupující. Kontrakty FOB totiž poskytují kupujícímu mnohem větší flexibilitu – kupující není vázán na jeden přístav, kde by plyn musel být vyložen. Naopak, kupující může s plynem na lodi nakládat, jak chce, a tudíž může například ještě během plavby změnit cílový přístav, ve kterém bude LNG zplyněno. Díky tomu může využívat výhody cenové arbitráže a zvýšit tím tak svůj celkový zisk. (Maxwell a Zhu, 2011)

4.4. Zplyňování LNG

Po dopravení je plyn vyložen v takzvaném zplyňovacím terminálu. V Evropě (27 členských států EU, Velká Británie, Norsko a Turecko) je takových terminálů 37. Terminály se dělí na pevninské (on-shore) a plovoucí (Floating regasification storage unit, FSRU). (IEEFA, 2024)

FSRU mohou mít podobu klasických tankerů na LNG, které jsou dovybavené technologií umožňující regasifikaci plynu přímo na lodi. Plyn je následně plynovody expedován k odběratelům. (ČEZ, 2022)

Pro Českou republiku jsou významné dva terminály. Plovoucí terminál v nizozemském Eemshavenu a připravovaný pevninský terminál Stade v Německu. Ve FSRU v Eemshavenu má Česká republika skrze ČEZ zasmluvněný objem 3 miliardy m³ z celkových 8 miliard m³ ročně do září 2027. (MPO, 2023)

Druhý terminál, ve kterém má Česká republika zasmluvněnou kapacitu, se bude nacházet u německého Hamburгу. ČEZ v něm má zasmluvněný objem 2 miliard m³ na 15 let s možností prodloužení o dalších 10 let. Pevninský terminál ve Stade by měl být uveden do provozu v roce 2027 s plánovanou kapacitou 13,3 miliardy m³ za rok. (ČEZ, 2023a)

Z terminálů pokračuje plyn plynovodem k odběratelům. Do České republiky pak zemní plyn, již ve své “klasické” plynné formě putuje sítí evropských plynovodů na území ČR. Plyn by přitom měl putovat plynovody v Nizozemsku a Německu. (MPO, 2024c)

Obecně lze říci, že přechod k jiným producentům zemního plynu je pro Českou republiku kvůli historickému napojení na zemní plyn z Ruska a omezením v přepravní soustavě, zejména tedy omezené kapacitě zkapalňovacích terminálů na LNG komplikovaný. Kromě získání samotné komodity je totiž nutné ji do střední Evropy i dopravit, což se v současnosti jeví v případě ČR obtížnější než u některých našich sousedů.

5. Organizace trhu se zemním plynem

Pro správnou evaluaci obchodů se zemním plynem je nutné porozumět pravidlům na trhu se zemním plynem v EU. Organizace a následná regulace trhu určují konkrétní podobu obchodu, stanovují, kdo takové obchody může uzavírat a dohlíží nad legislativními procesy, které jsou s nákupem plynu spojené.

V této kapitole se zaměřím na organizaci trhu se zemním plynem v Evropské unii, v České republice a v Kataru. Cílem je porovnat rozdílné fungování zmíněných trhů s cílem objasnit případné překážky, rozdíly či naopak příznivé vlivy, které by mohly komplikovat sjednání kontraktů.

5.1. Organizace trhu se zemním plynem v Evropské unii

V Evropské unii funguje liberalizovaný trh se zemním plynem, jehož podobu upravuje Směrnice Evropského parlamentu a rady 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem. Tato směrnice upravuje společná pravidla pro přepravu, distribuci,

dodávku a skladování zemního plynu na evropském trhu. Kromě toho také stanovuje pravidla pro organizaci a fungování celého plynárenského odvětví včetně přístupu na samotný trh, udělování povolení i pravidla pro provozování soustav. Pravidla stanovená směrnicí jsou platná nejen pro zemní plyn, ale také LNG a ostatní druhy plynu včetně bioplynu a dalších plynů, které je možné přepravovat soustavou zemního plynu. (Evropská unie, 2009)

Regulaci trhu pověřuje směrnice dílčí Národní regulační orgány. Všechny evropské regulační orgány pak zastřešuje Evropská agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER). Ta je zodpovědná za podporu spolupráce mezi vnitrostátními regulačními orgány na regionální i evropské úrovni a za monitorování rozvoje sítě a vnitřních trhů s elektřinou a plynem. Kromě toho má také pravomoc vyšetřovat případy zneužívání trhu a koordinovat s členskými státy ukládání přiměřených pokut. (Evropský parlament, 2023)

5.2. Organizace trhu se zemním plynem v České republice

Trh s plynem upravuje v České republice Vyhláška 349/2015 Sb. o Pravidlech trhu s plynem. Vyhláška konkretizuje nařízení evropské směrnice 2009/73/ES – definuje náležitosti spojené s přepravou, distribucí a uskladňováním plynu. Zároveň také upravuje pravidla pro obchod s plynem na krátkodobém trhu nebo definuje náležitosti spojené s dodávkami plynu či se změnou dodavatele. (Česko, 2015)

Stát na trhu s plynem zastupuje Ministerstvo průmyslu a obchodu. To odpovídá za zpracování státní energetické koncepce, je zodpovědné za fungování tuzemské energetiky a zároveň implementuje pravidla zajišťující bezpečnost dodávek zemního plynu konečným zákazníkům. (Benedikt et al., 2015)

Regulaci trhu s plynem má v České republice na starosti Energetický regulační úřad (ERÚ). Zřízení národního regulátora i jeho kompetence definuje Zákon 458/2000 Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, zkráceně energetický zákon. (Česko, 2000)

Mezi hlavní pravomoci ERÚ patří určování regulované složky cen energií, která tvoří výslednou cenu. Regulovaná složka ceny plynu obsahuje náklady na provoz a údržbu distribuční soustavy a náklady na činnost operátora trhu. Mezi další pravomoci ERÚ patří stanovování podpory pro obnovitelné zdroje energie nebo licencování výrobců, obchodníků a dalších aktérů na trhu s plynem. (ERÚ, 2023)

5.3. Účastníci na trhu se zemním plynem v České republice

Trh s plynem lze rozdělit na dvě oblasti: fyzické dodávky plynu a obchodní vztahy při dodávce plynu. Fyzické dodávky plynu jsou zajištěné převážně mimo území ČR, odkud skrz tranzitní soustavu cizích zemí, dále skrze přepravní soustavu ČR přes distribuční síť až do odběrných míst konečných zákazníků. Obchodní vztahy při dodávce plynu vznikají mezi producentem a zákazníkem. Do vztahu pak vstupuje často i obchodník, který zprostředkovává prodej plynu od producenta ke spotřebiteli. (Benedikt et al., 2015)

V České republice dělíme trh na regulovanou část (přepravní služby, distribuce) a neregulovanou část (výroba, uskladnění, obchod, dodávka). Podnikat na trhu s plynem lze v ČR pouze s udělením licence od ERÚ. Licencovanými účastníky trhu jsou: operátor trhu, provozovatel přepravní soustavy, provozovatel distribuční soustavy, obchodník, výrobce. (Benedikt et al., 2015)

Operátor trhu v České republice je společnost OTE a.s. Základní rolí operátora trhu je zajišťovat registraci účastníků trhu. Kromě toho také provozu krátkodobý trh s plynem a současně zpracovává dlouhodobé výhledy nabídky a poptávky po zemním plynem, které následně poskytuje dalším účastníkům trhu. OTE byla založena Českým státem a stát je zároveň jejím 100 % vlastníkem. Akcionářská práva vykonává MPO. (Benedikt et al., 2015)

Provozovatel přepravní soustavy je výlučným držitelem licence na přepravu plynu. V České republice tuto licenci drží společnost Net4Gas, kterou v roce 2023 koupil státní podnik ČEPS. (Klímová, 2023a) Provozovatel přepravní soustavy je zodpovědný za zajišťování spolehlivého provozování a rozvoje přepravní soustavy. Kromě toho je také zodpovědný za zajištění nediskriminačního přístupu k přepravní soustavě. (Benedikt et al., 2015)

Provozovatel distribuční soustavy je držitelem licence na distribuci. Distribuční soustava je soubor plynovodů a plynovodních přípojek, skrze které je plyn dopravován do místa odběru. V České republice společnosti: Pražská plynárenská a.s., GasNet s.r.o. a EG.D a.s. (Benedikt et al., 2015)

Obchodník s plynem je buď fyzická nebo právnická osoba, která drží licenci pro obchod s plynem a nakupuje ho za účelem jeho následného prodeje. Má právo na přístup k plynárenské soustavě i na dopravu plynu. Zároveň má také řadu povinností vůči operátorovi trhu. Pokud dodává plyn i konečným zákazníkům, jedná se o obchodníka typu „dodavatel“. (Benedikt et al., 2015)

Mezi největší tuzemské obchodníky dodavatele patří společnosti Innogy Energie s.r.o., ČEZ Prodej a.s., Pražská plynárenská a.s., nebo E.ON Energie a.s. Ve společnosti ČEZ vlastní stát většinový podíl 69,78 %, tudíž není jeho výlučným vlastníkem. (ČEZ, 2023b) Český stát nevlastní obchodníka, skrze kterého by mohl samovolně nakupovat plyn na trhu pro tuzemskou spotřebu. Možnost, že by stát funkčního obchodníka zřídil, ale nevylučuje ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela: „Začíná se ukazovat, že jednání na vládní úrovni mohou být výhodou i z hlediska dosažené ceny. Já nevylučuji vznik státního obchodníka,“ řekl Síkela v rozhovoru pro Český rozhlas. (Klímová, 2023b)

5.4. Katar – organizace trhu, transportu, exportu LNG

Veškerou produkci, zpracování a export zemního plynu a ropy v Kataru řídí státní společnost QatarEnergy (dříve známa jako Qatar Petroleum⁵), kterou byla ustanovena vyhláškou zákona v roce 1974. Organizace společnosti QatarEnergy vypadá následovně:

1. Nejvyšší rada pro hospodářské záležitosti a investice (Supreme Council for Economic Affairs and Investment) – Jedná se o nejvyšší rozhodovací orgán v hierarchii společnosti. Nejvyšší rada jedná v zájmu Katarského státu a jejím úkolem je dohlížet na zacházení s katarským nerostným bohatstvím.
2. Představenstvo QatarEnergy – Druhý nejvyšší rozhodovací orgán, který je zodpovědný za dohled nad společností a její směřování, je představenstvo QatarEnergy. Představenstvo je přímo zodpovědné Nejvyšší radě pro hospodářské záležitosti a investice. Členy představenstva jmenuje vládce katarského emirátu emír Tamím bin Hamad Ál Thání. Představenstvo rozhoduje o všech záležitostech v rámci společnosti kromě těch, které jsou rezervované státu, respektive Nejvyšší radě pro hospodářské záležitosti a investice. Mimo jiné je představenstvo zodpovědné i za finanční výsledky společnosti.
3. Prezident a výkonný ředitel QatarEnergy – Prezident a výkonný ředitel (CEO) je zodpovědný za provoz a inovace v rámci společnosti. Obě funkce zastává Saad

⁵ REUTERS. Qatar Petroleum changes name to Qatar Energy signalling new strategy. *Reuters* [online]. 2021 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/business/energy/qatar-petroleum-changes-name-qatar-energy-signalling-new-strategy-2021-10-11/>

Sherida al-Kaabi. Kromě prezidenta a CEO zastává al-Kaabi ještě funkci státního ministra energetiky Kataru.

4. Výkonný tým vedení QatarEnergy (Executive Leadership Team) – Výkonný tým vedení společnosti operuje pod vedením prezidenta a CEO společnosti. Tým se stará o implementaci strategie QatarEnergy a dohlíží na nižší vedoucí pozice společnosti.

Kromě těchto funkcí fungují v rámci společnosti ještě dva auditní orgány – Výbor pro audit představenstva (Board Audit Committee) a Externí auditoři (External Auditors). Výbor pro audit představenstva pomáhá představenstvu udržovat dohled nad finančními výkazy společnosti, jejímu risk-managmentu nebo například dodržování etických zásad. Externí auditoři pomáhají ověřovat finanční výkazy společnosti – mají za úkol zajistit, že výkazy společnosti reflektují skutečný stav. (QatarEnergy, 2024)

Obrázek 3: Struktura QatarEnergy

Zdroj: přeloženo autorem, <https://www.qatarenergy.qa/en/whoweare/governance/Pages/default.aspx>

Těžbu, zpracování a distribuci zemního plynu, respektive LNG, zastává dceřiná společnost QatarEnergy, QatarEnergy LNG (dříve známá jako QatarGas⁶). QatarEnergy LNG spravuje

⁶ REUTERS. Qatargas changes name to QatarEnergy LNG. In: *Reuters* [online]. 14. 9. 2023. Dostupné z: <https://www.reuters.com/business/energy/qatargas-changes-name-qatarenergy-lng-2023-09-14>

14 zkapalňovacích stanic s celkovou kapacitou výroby 77 MT LNG ročně. V blízké budoucnosti by se měl počet zkapalňovacích stanic rozšířit o 6 nových projektů, které by měly zvýšit produkci ze 77 na 126 MTPA. (QatarEnergy LNG, 2024a)

Zemní plyn pochází z oblasti tzv. Severního pole (North Field). Pole se nachází severo-východně od pevninských hranic Kataru na rozloze 6 000 kilometrů čtverečních. Celkový objem plynu uloženého v Severním poli je odhadován na více než 25,48 bilionu metrů čtverečních. To činí zhruba 10 procent celosvětových zásob. (QatarEnergy LNG, 2024b)

Ve své energetické politice se QatarEnergy zaměřuje primárně na dlouhodobé kontrakty. Výroční zpráva Mezinárodní skupiny importérů zkapalněného zemního plynu (GIIGNL) z roku 2023 uvádí, že Katar v roce 2022 exportoval 79,04 MT LNG, z čehož v rámci krátkodobých kontraktů, tj. dodávek na spotovém trhu a kontraktů kratších než 4 roky, exportoval pouze 10,25 MT LNG. 87 procent celkového exportu Kataru v roce 2022 bylo tím pádem vyvezeno na základě dlouhodobých kontraktů – kontraktů se zasmluvněným množstvím na 4 a více let. Celkem měl Katar uzavřeno 41 smluv platných v roce 2022. (GIIGNL, 2023)

Většina exportu směřuje do Asie. Ze 79,04 MT bylo do Asie vyvezeno 57 MT LNG, 72 procent celkového exportu. Do Evropy doputovalo 27,7 procent celkového exportu. Průměrný objem platného kontraktu činil 1,974 MTPA. Maximální objem činil 5 MTPA – jednalo se o kontrakt s indickou ropnou a plynárenskou společností Petronet LNG uzavřený v roce 2004 s platností do roku 2028. Minimální objem kontraktu činil 0,18 MTPA, uzavřený v roce 2016 s platností do roku 2030 s japonskou elektrárenskou společností Tohoku Electric. (GIIGNL, 2023)

6. Bilaterální vztah ČR – Katar

Česká republika uzavřela v minulosti několik bilaterálních dohod se Státem Katar. První dohodu uzavřely oba státy v roce 2013 - předmětem dohody byl letecký provoz mezi oběma zeměmi. Jedná se o prezidentskou dohodu podle čl. 10 ústavy 2001. Dohoda byla podepsána v roce 2022 v Dauhá a v platnost vstoupila 2.6.2013. Následovala Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Státu Katar o zamezení dvojímu zdanění v oboru daní z příjmu a o zabránění daňovému úniku a vyhýbání se daňové povinnosti podepsaná opět v Dauhá. Tato smlouva v platnost vstoupila 25.10.2022. (MZV, 2024)

Pro obchodní vztah je ale nejdůležitější Dohoda o hospodářské, obchodní a technické spolupráci mezi vládou České republiky a vládou Státu Katar. Tu podepsali zástupci obou zemí 5. října 2022 v Praze při oficiální návštěvě katarského emíra Tamíma bin Hamada Ál Tháního. Takto se v tiskovém prohlášení k podpisu Dohody vyjádřil ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela: „*Dohoda navazuje na mou červnovou návštěvu v Dauhá a představuje důležitý krok k dalšímu posílení ekonomické spolupráce mezi Českou republikou a Katarem. Tento trh je pro nás důležitý nejenom z hlediska diverzifikace dovozu plynu do Evropy, ale i jako perspektivní alternativa pro český vývoz mimo Evropskou unii. Již nyní probíhají jednání mezi společností ČEZ a katarským státním podnikem Qatar Energy a plánuje se otevření zahraniční kanceláře CzechTrade v Dauhá.*“ (MPO, 2022a)

V rámci obchodních vztahů podepsaly obě země také Smlouvu mezi vládou České republiky a vládou Státu Katar o zamezení dvojímu zdanění v oboru daní z příjmu a o zabránění daňovému úniku a vyhýbání se daňové povinnosti. Tato smlouva byla podepsána v Dauhá 21. června 2022. (Ministerstvo financí, 2022)

7. Praktická část

7.1. Metodologie

Pro svůj výzkum jsem zvolil metodu polostrukturovaného rozhovoru. (Hendl, 2005) V rámci rozhovoru jsem se ptal na šest hlavních okruhů, s pomocí kterých budu potvrzovat či vyvracet hypotézu, což mi umožní odpovědět na výzkumnou otázku. Kromě hlavních šesti okruhů jsem se ptal na další tři otázky, které mi pomohou interpretovat výsledky celého výzkumu.

Proto, abych mohl odpovědět na hypotézu, jsem se rozhodl zvolit tato tvrzení:

1. Česká republika, respektive čeští obchodníci, by se měli snažit o dlouhodobý kontrakt na dovoz LNG z Kataru.
2. Česká republika, respektive čeští obchodníci, by měli splnit podmínky pro nákup LNG, které určuje Katar.
3. Česká republika má jiné než finanční prostředky, které může při vyjednávání o podobě kontraktu využít.
4. Existují technologicko-bezpečnostní překážky, které znemožňují obchod.
5. Existují politické překážky, které znemožňují obchod.

6. Existují ekonomické překážky, které znemožňují obchod.

Dále jsem zvolil doplňující tvrzení, která pomohou s celkovým uchopením a kontextualizací problematiky:

1. Obchod by měl zprostředkovat státní obchodník.
2. Stát by měl fungovat jako mediátor.
3. Existuje potenciál pro krátkodobou/nepřímou spolupráci v oblasti nákupu plynu z Kataru v rámci diverzifikace dodávek plynu do České republiky.

Odpovědi respondentů jsem následně kódoval podle mnou zvoleného vzorce. Odpovědi na jednotlivá tvrzení jsem rozdělil na 5 možností: *nesouhlasí*, *spíše nesouhlasí*, *nevyjádřil se*, *spíše souhlasí*, *souhlasí*.

Podle sentimentu a faktického obsahu odpovědí jsem přidělil konkrétním odpovědím kódy tak, aby odpovídaly výpovědím. Jednotlivým kódům od *nesouhlasí* až po *souhlasí* jsem zároveň přidělil číselné hodnoty od -2 do 2.

Nesouhlasí	Spíše nesouhlasí	Nevyjádřil se	Spíše souhlasí	Souhlasí
-2	-1	0	1	2

Následně jsem jednotlivá tvrzení zanesl do matrixu. Konkrétní odpovědi, na základě kterých byly uděleny hodnoty v tabulce, jsou k nalezení v příloze.

V rámci potvrzení či vyvrácení hypotézy jsem zkoumal tvrzení 1 až 6. Maximální součet pro jedno tvrzení byl 8. Minimální součet pro jedno tvrzení byl -8. Pro potvrzení hypotézy u tvrzení 1 až 3 jsem hledal maximální hodnotu, kterou jsem vytvořil jako součet jednotlivých hodnot pro odpovědi k danému tvrzení. Souhlasné stanovisko, a tedy kladný součet bodů, by u těchto tvrzení vedlo k potvrzení hypotézy.

U tvrzení 4 až 6 byl postup podobný, ale pro potvrzení hypotézy jsem hledal co nejnižší hodnotu. Souhlasné stanovisko, a tudíž kladná hodnota, by totiž znamenala, že existují překážky, které znemožňují obchod.

Potvrzení či vyvrácení hypotézy provedu součtem všech hodnot v matrixu. Ještě předtím ale musím převrátit výsledky u otázek 4 až 6, jelikož na rozdíl od prvních třech otázek jsme zde hledali minimum. Abych mohl všechny hodnoty sečíst, potřebuji hledat u všech hodnot maximum, a tudíž převracím výsledky u tvrzení 4 až 6.

U tvrzení číslo 5. „existují politické překážky, které znemožňují obchod“ jsem hodnoty násobil pěti. Hlavní předpokladem hypotézy totiž je, že sjednání *politické* dohody

zlepší energetickou bezpečnost České republiky. Výslednou hodnotu pro 5. tvrzení jsem tudíž vyrovnal váhou tak, aby odpovídalo součtu dalších pěti tvrzení. Celkové maximum pro 5. tvrzení je 40, celkový součet zbylých pěti tvrzení je také 40.

Pokud bude celkový součet u jednotlivých tvrzení kladný, znamená to, že hypotéza byla potvrzena, a tedy sjednání politické dohody mezi Katarom a Českou republiku v oblasti dodávek ZP by mělo pozitivní dopad na energetickou bezpečnost České republiky.

Pokud bude celkový součet u jednotlivých tvrzení záporný, znamená to, že hypotéza byla vyvrácena.

Relevance jednotlivých tvrzení k hypotéze je popsána v podkapitolách ke každému tvrzení.

7.2. Respondenti

Výzkumu se účastnili čtyři respondenti, reprezentující jednotlivá zainteresovaná odvětví. V rámci výzkumu byly zvoleny dvě hlavní kategorie – soukromý sektor a státní sektor. Součástí kategorie soukromého sektoru byli dva zástupci největších tuzemských firem zabývajících se nákupem a prodejem plynu. Prvním z nich byl vedoucí skupiny LNG a origination ČEZ David Viduna, druhým dotazovaným byl člen představenstva Pražské plynárenské zodpovědný za strategii Petr Kovařík. Za státní sektor byl vybrán ředitel odboru plynárenství a kapalných paliv Ministerstva průmyslu a obchodu Jan Zaplatílek. Posledním z dotazovaných byl pracovník Ministerstva zahraničí obeznámený se situací v Kataru, který chtěl ovšem zachovat anonymitu.

7.3. Analýza výpovědí

7.3.1. ČR by se mělo snažit o velký dlouhodobý kontrakt

Viduna	Kovařík	Zaplatílek	Ministerstvo zahraničí
-1	-2	-1	-1

Tabulka 1: výsledky 1. tvrzení

Základní premisou pro spolupráci relevantních subjektů obou zemí je shoda na rozsahu poptávaného množství komodity, respektive délce trvání konkrétního kontraktu. Otázka délky kontraktu souvisí především s mírou zvýšení energetické bezpečnosti České

republiky. Dlouhodobé kontrakty jsou výhodné jako suplement nákupů na krátkodobém trhu, spotovém trhu. Dlouhodobé kontrakty doplňují krátkodobé nákupy, přičemž diverzifikují celé portfolio a tím pádem zvyšují jeho odolnost vůči otřesům a snižují citlivost vůči riziku. Celková nabídka na trhu s plynem se tak při diverzifikaci o zasmluvněné dodávky zvyšuje. (Abada, 2019)

Jak bylo popsáno výše, Qatar Energy a její dceřiné společnosti nabízí v drtivě většině kontrakty s délkou plnění vyšší 4 let. Průměrná délka všech platných dlouhodobých kontraktů v roce 2022 činila 16,7 let. (GIIGNL, 2023) Stěžejní otázkou potenciální spolupráce České republiky, respektive domácích obchodníků, tedy zůstává, zda je pro ně možné se k obdobnému kontraktu zavázat.

Ke tvrzení, zda by se měla Česká republika, respektive domácí obchodníci, zavázat ke dlouhodobému kontraktu s Qatar Energy, se všichni respondenti stavěli negativně. 3 ze 4 respondentů s tvrzením spíše nesouhlasili, jeden s tím zcela nesouhlasil.

Tři respondenti vyjádřili největší obavu z nepředvídatelnosti domácího a evropského trhu. Podle Davida Viduny z ČEZ není jisté, zda nebude Evropská unie za 10 až 15 let uhlíkově neutrální. V takovém případě by totiž pro zemní plyn nebylo kvůli způsobu dopravy DES v Evropě uplatnění. S tím souhlasí i Jan Zaplatílek z MPO.

Současnou složitou předvídatelnost budoucího vývoje v domácí energetice skepticky popisuje také zdroj z Ministerstva zahraničí: „*Katar ve své energetické politice jednoznačně upřednostňuje dlouhodobé zakázky, dlouhodobé smlouvy, u nichž spotřebitel nese vyšší rizika plynoucí z nepředvídatelnosti vývoje spotřeby. A ta je samozřejmě větší problém pro relativně malého spotřebitele jako ČR, který má menší finanční polštář.*“

Se snahou o zajištění dlouhodobého kontraktu nesouhlasí Petr Kovařík z PP. Podle něj Česká republika ani nemá způsob, jakým by takový kontrakt zajistila. Český stát totiž žádného obchodníka schopného nákupu plynu nevlastní.

7.3.2. ČR by měla splnit podmínky pro nákup LNG, které určuje Katar

Viduna	Kovařík	Zaplatílek	Ministerstvo zahraničí
-1	2	0	-1

Tabulka 2: výsledky 2. tvrzení

Jak bylo popsáno výše, Katar je specifický pro svou relativně striktní politiku co do exportu zkapalněného zemního plynu. Kromě dlouhodobých kontraktů je Katar specifický také

způsobem dopravy, který ve svých obchodech preferuje. 85 procent všech svých dlouhodobých kontraktů platných v roce 2022 stanovovalo jako způsob dopravy *delivery-ex-ship* (DES). Pro srovnání, u amerických exportérů tvoří podíl DES pouze necelých 20 procent, zbytek tvoří převážně způsob *free-on-board* (FOB) nebo *tolling* (viz výše).

V otázce, zda by měla Česká republika, respektive čeští obchodníci, splnit podmínky pro nákup LNG, které určuje Katar, se tedy primárně zaměřují na způsob dopravy DES. Tento způsob dopravy má totiž své výhody, mezi které patří dovoz LNG až do zplyňovacího terminálu na zodpovědnost exportéra, zároveň ale značně limituje manévrovací prostor kupujícího, který musí plyn převzít na sjednaném terminálu. Výhody a nevýhody detailněji popisují odborníci níže.

Dva ze čtyř respondentů odpověděli, s tvrzením, zda by ČR měla splnit podmínky, které určuje Katar, spíše nesouhlasili. Jeden respondent s tvrzením naopak souhlasil, ale pouze v případě, že by se specifický způsob dopravy odrážel ve výsledné ceně. Poslední respondent se nevyjádřil.

Limity přepravy přímo do přístavu popisuje David Viduna z ČEZ: „*Katar má přístup tzv. DES – delivery ex ship, to znamená, že vám plyn doveze až přímo do vašeho přístavu. Potřebujete ho? Fajn. Nepotřebujete? Přivezu ho stejně a vy ho musíte odebrat. A tohle vám velmi komplikuje život v okamžiku, když je po plynu malá poptávka. Není to nutně špatně, může to být kompenzované velmi zajímavou cenou. Ale může to být velká nevýhoda, pokud by se situace oproti dnešku změnila a například nebylo po delší dobu tolik plynu v Evropě potřeba.*“

Na důležitost zohlednění způsobu dopravy v ceně upozorňuje Petr Kovařík z PP: „*To si osobně nemyslím, že je problém. Je ale samozřejmě otázka, jak kalkulovat tu cenu. Ve Spojených státech si kupujete na terminálu, kde si i sjednáte dopravce a máte tam nějakou flexibilitu, že můžete plyn přeprodávat a tak dále ... Neměl byste na něm [prodeji LNG] prodělat, vzhledem k tomu, že vždycky je tam nějaké riziko, které musíte zajistit. Což u toho Kataru samozřejmě je, proto je v takovém případě důležité, jak se definuje cena. Z mého pohledu je to celkem jedno, pokud je to dodávka, kterou chci spotřebovat v Evropě a nechci s ní dál obchodovat.*“

7.3.3. ČR má jiné než finanční prostředky, které může při vyjednávání využít

Viduna	Kovařík	Zaplatílek	Ministerstvo zahraničí
-1	0	-2	1

Tabulka 3: výsledky 3. tvrzení

Zemní plyn je v současnosti cenná strategická komodita a jeho producenti si tento význam dobře uvědomují. Mohou proto s větší účinností diktovat konkrétní podobu kontraktů, ať už do délky, objemu nebo například způsobu dopravy, jak jsme zjistili výše. Přesto se ale stále nejedná o jednostrannou výměnu. Kupující mohou kromě peněz nabídnout politické výhody, možnost investice v domácí krajině jiné benefity.

Výhodnější kontrakty mohou získat například společnosti, které investují v samotné produkci zemního plynu. Například francouzská společnost TotalEnergies, která v roce 2023 uzavřela s QatarEnergy kontrakt na dodávky plynu po dobu 27 let, zároveň vlastní 9procentní podíl v projektu North Field South a 6procentní podíl v projektu North Field East.⁷ TotalEnergies tedy investuje v samotné produkci a extrakci zemního plynu přímo na území Kataru, čímž zlepšuje svou pozici při uzavírání kontraktu na dovoz.

Podrobně tento koncept vysvětluje David Viduna z ČEZ: „*Vtip je v tom, že spousta velkých firem, jako třeba TotalEnergies nebo Shell, jsou nejen odběrateli plynu, ale současně mají velká naleziště, developují spoustu projektů nebo se majetkově podílejí na investičních akcích jiných firem. Takové firmy pak mají pochopitelně úplně jiné a zajímavější podmínky při odběru plynu z těžebních projektů, protože jsou odměněni za to, že do nových projektů jdou jako spoluvlastníci a nesou tím i riziko neúspěchu těchto projektů.*“

Česká republika spotřebovala v roce 2021 9,5 mld. m³ zemního plynu. (MPO, 2023b) Průměrný objem platných kontraktů QatarEnergy činí 1,974 MTPA. (GIIGNL, 2023) To odpovídá zhruba 2,7 mld. m³ ročně – 28,4 procentům roční spotřeby celé České republiky. Objem dodávek tedy není něco, co by mohli čeští obchodníci při vyjednávání o podmínkách kontraktů využít ke zlepšení své pozice.

Proto jsem se ptal, zda má Česká republika i jiné než finanční prostředky, které může při vyjednávání o podobě kontraktu využít. V celkovém hodnocení k potvrzení hypotézy

⁷ REUTERS. QatarEnergy, TotalEnergies sign 27-year LNG supply agreement. In: 11.11.2023 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/markets/commodities/qatarenergy-totalenergies-sign-27-year-lng-supply-agreement-2023-10-11/>

hledám co nejvyšší součet výsledků, jelikož jsem stanovil, že pokud Česká republika disponuje takovými prostředky, zlepši to vyjednávací pozici a zvýší tím tak šance na uzavření kontraktu, což by vedlo ke zvýšení energetické bezpečnosti ČR.

Jeden respondent s tvrzením nesouhlasil, jeden s ním spíše nesouhlasil. Zdroj Ministerstva zahraničí s tvrzením spíše nesouhlasil. Poslední respondent se nevyjádřil.

Podle Jana Zaplatílka z MPO Česká republika ničím takovým nedisponuje. Naopak zdroj Ministerstva zahraničí zdůrazňuje důležitou roli České republiky jako člena Evropské unie. Právě členství v EU by sebou totiž mohlo přinést výhody, které by se daly uplatnit při vyjednávání.

„Jedna věc, o kterou všem zálivovým státům eminentně jde, je volný pohyb osob do EU; jejich movitější občané rádi tráví dovolenou v Evropě, jezdí sem do lázní a na shopping – jako turistická destinace je pro ně prostě Evropa jedinečná, asijské země pro ně srovnatelně atraktivní nejsou a Amerika je daleko,“ řekl zdroj z Ministerstva zahraničí. Přestože podíl na rozhodování o volném přístupu katarských občanů na území EU má Česká republika stejný jako všechny ostatní členské státy, stále je to věc, na kterou se mohou představitelé zaměřit.

Co se týče obchodního sortimentu, má podle zdroje z Ministerstva zahraničí konkurenceschopnou nabídku, která by podle Ministerstva zahraničí mohla na Blízkém východě uspět, ale nespočívá v ní žádná specifická páka pro vyjednávání konkrétně s Katarrem.

7.3.4. Existují technologicko-bezpečnostní překážky, které znemožňují obchod

Viduna	Kovařík	Zaplatílek	Ministerstvo zahraničí
-1	-1	1	1

Tabulka 4: výsledky 4. tvrzení

V rovině překážek, které by mohly stát v cestě uzavření dlouhodobého kontraktu na dovoz zkapalněného zemního plynu z Kataru do České republiky, jsem stanovil tři možné dimenze – technologicko-bezpečnostní překážky, politické překážky, a ekonomické překážky.

V této části jsem se respondentů ptal, zda si myslí, že existují technologicko-bezpečnostní překážky, které by obchod mezi oběma zeměmi znemožňovali. Vyšší počet

bodů získaných v této sekci znamená, že existují zásadní překážky, které znemožňují obchod a mažou potenciál pro případnou spolupráci.

Technologicko-bezpečnostními překážkami jsou myšleny překážky v dopravě – například dlouhá vzdálenost nebo nemožnost LNG zplynit na terminálu a dostat z pobřeží až do České republiky. Bezpečnostní překážky zahrnují například nebezpečí útoku na cargo nebo jinou obdobnou bojovou intervencí.

Na otázku, zda existují technologicko-bezpečnostní překážky, které znemožňují obchod, odpověděli dva respondenti *spíše souhlasí* a zbylí dva *spíše nesouhlasí*.

Podle Davida Viduny z ČEZ má Katar výhodu v tom, že se geograficky nachází mezi Evropou a Asií. Je ovšem nutné rozlišit, kam v Evropě loď s plynem připluje. Pro jižanské státy to může být výhodnější, jelikož náklad propluje skrz Suezský průplav do Středomoří, kde může být LNG opětovně převedeno do plynného stavu například v terminálech v Itálii. Terminály relevantní pro Českou republiku se ale nacházejí až v severozápadní Evropě, což dopravu prodražuje.

Bezpečnostní riziko ve spolupráci nevnímá Petr Kovařík z PP: *„Pro spolupráci ČR Katar by to znamenalo v podstatě se uvázat k jednomu dodavateli, aby to pro ten Katar nějak mělo smysl. Jo, proto, což si myslím, že pro ČR nedává smysl se vázat na jednoho dodavatele, takže bezpečnostní riziko tam nevidím. Ale já tam mám ten předpoklad té diverzifikace. To znamená, jako pokud do Evropy bude proudit plyn z mnoha různých míst, tak nevnímám Katar jako bezpečnostní riziko.“*

Naopak podle Jana Zaplatílka z MPO by i v případě, že bychom měli uzavřené kontrakty na dodávky plynu, byl problém sehnat patřičné kapacity v terminálech tak, aby se dal plyn v požadovaném objemu dopravit na tuzemský trh. Riziko spatřuje také v tom, že se LNG musí vozit přes Suezský průplav. *„Navíc Katar je zranitelný tím, že prakticky veškerá ta produkce je vyvážena přes ten relativně úzký suezský průplav,“* řekl Jan Zaplatílek z MPO.

Na nevýhodnou geografickou pozici České republiky v srdci Evropy upozorňuje také zdroj z Ministerstva zahraničí: *„Z hlediska infrastruktury dopravy LNG, která se vždy skládá z nějakého námořního terminálu a návazné distribuční sítě, je pro nás určitý problém naše poloha ve středu Evropy, která znamená, že vždy budeme spíše na chvostu toho přepravního řetězce. Čili v případě jakéhokoli problému, nějaké výrazné turbulence v dodávkách, budeme zvláště zranitelní.“*

7.3.5. Existují politické překážky, které znemožňují obchod

Viduna	Kovařík	Zaplatílek	Ministerstvo zahraničí
-1	0	1	-1

Tabulka 5: výsledek 5. tvrzení

Politická spolupráce mezi Českou republikou a Katarom by měla v případě uzavření dlouhodobého kontraktu na dovoz LNG zásadní vliv na podobu dohody. Jednání mezi představiteli probíhají již několik let. V roce 2022 navštívil Prahu Katarský emír Tamim bin Hamad Sání, se kterým o případných dodávkách zemního plynu do ČR jednal tehdejší prezident Miloš Zeman nebo premiér Petr Fiala.⁸ Letos v lednu pak přímo v Kataru s emírem a ministrem obrany jednal prezident Petr Pavel. Podle něj je potenciál pro spolupráci „ještě stále nevyužitý a hodně velký.“ (Kancelář prezidenta republiky, 2024)

Body jsou udělovány stejně jako v předchozí otázce. Vyšší počet bodů znamená, že existují překážky, které znemožňují obchod. Pro potvrzení hypotézy je naopak nutný co nejnižší počet bodů – a tedy konstatování, že neexistují politické překážky.

Na dotaz, zda existují politické překážky, které znemožňují obchod, odpověděli dva respondenti *spíše nesouhlasí*, jeden *spíše souhlasí* a jeden se konkrétně nevyjádřil.

Podle zdroje z Ministerstva zahraničí v současné době politické překážky spíše neexistují. „Pokud bychom brali Katar a jeho zahraniční politiku dnes, nemyslíme si, že by s ní byla spojena velká rizika politické instrumentalizace. Není to něco, čeho bychom se teď obávali bezprostředně. Ale do budoucna tuhle otázku samozřejmě úplně bezpečně zodpovědět nelze. Povahy států a jejich zahraniční priority se mění a pokud je nějaký stát klíčovým vývozcem strategické suroviny, tak je jasné, že v určité situaci – k naplnění svých klíčových zájmů – k té politické instrumentalizaci sáhnout může.“

Zároveň je podle něj ale nutné zdůraznit, že míru politického rizika musíme porovnávat relativně. Pokud budeme Katar porovnávat s Norskem, bude pro nás bezpečnější partner Norsko například kvůli společnému členství v NATO. Přesto je ale Katar v zásadě stabilní stát a stabilní mezinárodní aktér, a tudíž bude například lepší spojenec než Rusko.

Naopak rizika spolupráce mezi Českou republikou a Katarom vnímá Jan Zaplatílek z MPO: „Jestliže se česká politická reprezentace postavila jako výrazně za Izrael, tak si myslím, že to vyvolá proti-odezvu té arabské části světa. A pokud si dobře pamatují, tak

⁸ IROZHLAS. První návštěva katarského emíra v Praze skončila předčasně, Brusel mu zamítl účast na summitu. In: *iROZHLAS* [online]. 6. 10. 2022 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/katarsky-emir-tamim-bin-hamad-sani-summit-praha_2210061202_nov

Katar patřil k významným podporovatelům těch proti izraelským skupin. Takže tady to vidím trošku pesimisticky v tom bližším časovém horizontu.“

7.3.6. Existují ekonomické překážky, které znemožňují obchod

Viduna	Kovařík	Zaplatílek	Ministerstvo zahraničí
1	1	2	1

Tabulka 6: výsledek 6. tvrzení

Poslední, ale jak se ukázalo nejzásadnější rovinou spolupráce, je rovina ekonomická. Pokud se obě strany shodnou na technických i politických podmínkách, ale neshodnou se na ceně, obchod se neuskuteční.

V této otázce jsem zkoumal, zda existují ekonomické překážky, které znemožňují obchod s LNG z Kataru do České republiky. Stejně jako u předchozích dvou otázek, vyšší hodnota znamená nižší potenciál pro případnou spolupráci – tj. respondenti souhlasí, že existují překážky, které znemožňují obchod. Pro potvrzení hypotézy by měl být výsledný součet záporný.

David Viduna z ČEZ současnou ekonomickou situaci na evropském trhu s plynem popisuje následovně: *„Dnes Česká republika nemá takový dlouhodobý kontrakt, zatím. Ale taková diskuse běží. V současnosti evropské firmy nakupují dlouhodobé LNG primárně z USA. Důvody jsou dva: cena a možnost flexibilnějšího nakládání s LNG z Ameriky než v případě LNG z Kataru.“*

Co se týká cenotvorby, tedy způsobu výpočtu ceny za LNG, tak ten nespočívá pouze v definování nějaké pevné ceny. Jedná se většinou o vzorec, který cenu odvozuje například z ceny ropy, jako je to často v případě Kataru, nebo například z ceny na Henry Hub, jako je to často v případě dodávek z Ameriky.

Jako nejproblematictější vnímá ekonomický aspekt obchodu také Jan Zaplatílek z MPO. *„Já bych viděl ten největší problém asi v té ekonomické oblasti. Jednak z hlediska toho, že ten objem, který by byl poptávaný, by nebyl nějak zvlášť velký a tudíž by to pro ty katarské producenty nebylo vůbec lukrativní a za druhé z hlediska toho, že dlouhodobá smlouva je nějaké riziko spojené do budoucna. Nevíme, jak se bude vyvíjet poptávka po plynu ve 30. letech, kdy by měla sice poptávka narůst díky uzavření uhelných elektráren. Ale protože je tady otevřený trh tak si obchodník nikdy nemůže být jistý, pokud nemá podepsané*

další kontrakty se zákazníky, a ty většinou nemá. Tam vidím největší problém,“ řekl Zaplatílek.

Objem odebraného LNG i časový rámeček, ve kterém by měl být plyn odebírán, vidí problematicky i zdroj z Ministerstva zahraničí.

Ani Petr Kovařík z PP si nemyslí, že by v současnosti existovaly ekonomické podmínky pro obchodní spolupráci. *„Pokud se bavíme o objemech ČR, tak Katar to bude zajímat, ale jen okrajově. Určitě pro ně nebudeme zásadně důležitý zákazník,*“ vysvětluje Kovařík.

Zároveň upozorňuje na rizika dlouhodobého kontraktu: *„Vytvoříte si velkou závislost na jednom dodavateli, což může být nakonec i bezpečnostní riziko a i obchodní riziko. Zamknete se do nějakého vztahu a nebudete mít alternativu. V takové situaci budete vždy tahat za slabší část provazu. Já bych to nikdy neudělal. Nedokáži si představit podmínky tak výhodné, abych se do takového vztahu uvázal. Čili já tu cestu vidím spíš, a myslím, že je to cesta každého normálního komerčního subjektu, diverzifikovat své dodavatele.*“

7.4. Analýza doplňujících tvrzení

Kromě šesti hlavních tvrzení jsem se respondentů ptal na tři doplňující otázky. Ty měly za úkol kontextualizovat a pomoci s interpretací zjištěných závěrů v rámci hlavní analýzy. Zároveň pomohou navrhnout alternativní řešení v případě, že bude zamítnuta hypotéza.

7.4.1. Existuje potenciál pro krátkodobou/nepřímou spolupráci v oblasti nákupu plynu z Kataru v rámci diverzifikace dodávek plynu do České republiky

Viduna	Kovařík	Zaplatílek	Ministerstvo zahraničí
2	2	2	0

Tabulka 7: výsledek 1. doplňujícího tvrzení

Přestože v předchozí kapitole jsme zjistili, že ekonomické překážky, jmenovitě objem a délka kontraktů, v současnosti ztěžují uvažování o nákupu plynu z Kataru, napříč rozhovory rezonoval jeden pojem – diverzifikace.

Katarský plyn by měl být podle respondentů vnímán spíše jako nástroj diverzifikace tuzemského plynárenství než jeho spása. Jak je ale možné s pomocí katarského plynu diverzifikovat, pokud není český trh pro dlouhodobý kontrakt vhodný?

Možností je několik. Jednou z nich je nákup katarského plynu od větších obchodníků jako je Shell, TotalEnergies nebo ConocoPhillips. Tento princip popisuje Jan Zaplatílek z MPO: *„Náš trh je do značné míry zásobován tak, že nám plyn dodávají buď zahraniční obchodníci, nebo ho čeští obchodníci nakupují na burzách nebo od velkoobchodníků v Západní Evropě. Čili tam může být možnost, že oni [západní velkoobchodníci] si zajistí část portfolia z oblasti Kataru i na náš trh.“*

S tím souhlasí i Petr Kovařík z PP. Podle něj si Evropa musí zajistit dostatečně diverzifikované dodavatele a ve velikosti Evropy už Katar může hrát roli jednoho ze strategických a dlouhodobých dodavatelů. Tím, že bude dodávat například do Německa, pak může Česká republika nepřímo na katarský plyn dosáhnout třeba přes německou plynovou burzu.

Podle Davida Viduny z ČEZ je potenciál katarského plynu skryt ještě jinde. *„Na druhou stranu QatarEnergy, což je firma, která produkuje a prodává dlouhodobý plyn, má ve svém holdingu i firmu QatarEnergy Trading, což je firma tradingová, která na rozdíl od QatarEnergy prodává i na krátkodobé bázi, třeba na roční bázi nebo po jednotlivých cargách. I když tedy zákazník např. ČEZ nekoupí od QatarEnergy, i každým nákupem od QatarEnergy Trading se vytváří obchodní vztah, na který lze později v dalších jednáních navázat. Takže pokud chceme diverzifikovat dodávky plynu do ČR/Evropy, pak to nemusí být rovnou tak, že kupujeme milion tun tady a milion tady, ale může to být taková, já bych to nazval, soft diverzifikace.“*

Pod zmíněnou soft diverzifikací řadí Viduna také samotné jednání s producenty plynu, ať už je to QatarEnergy nebo jiní velcí obchodníci a producenti. Přestože zatím k podpisu žádné dlouhodobé smlouvy s QatarEnergy nedošlo, neznamená to, že čas strávený jednáním a diskuzí by byl zbytečný. Během těchto jednání se totiž podle Viduny vytvářejí obchodní vztahy, na kterých lze stavět v budoucnu. I tak tedy může vypadat zmíněná soft diverzifikace.

7.4.2. Obchod by měl zprostředkovat státní obchodník

Viduna	Kovařík	Zaplatílek	Ministerstvo zahraničí
-1	-2	-1	0

Tabulka 8: výsledek 2. doplňujícího tvrzení

V případě, že by Česko chtělo uvažovat o nákupu plynu v dlouhém horizontu, bylo by nutné stanovit, kdo takový nákup realizuje. Existují prakticky dvě možnosti: soukromý sektor, tj. společnosti obchodující na trhu s plynem (ČEZ, RWE...), nebo stát. Stát vlastní společnost Prisko, která je od roku 2022 držitelem licencí pro obchod s plynem a elektřinou. (ERÚ, 2024) Společnost ale licenci od té doby nevyužila a podle respondentů tato společnost nemá dostatek lidského kapitálu, který by byl schopný případný nákup plynu zprostředkovat.

Kromě toho stát nyní vlastní provozovatele české plynárenské infrastruktury Net4gas,⁹ dále koupil společnost RWE Gas Storage, která v České republice provozuje šest plynových zásobníků¹⁰ a nepřímo pomohl české společnosti ČEZ získat podíl i v plovoucím terminálu LNG v nizozemském Eemshavenu. (MPO, 2022b)

Pokud by se stát rozhodl zřídit či koupit obchodníka, který by byl schopný nákupu plynu, získal by tím přímý vliv na trh s plynem v České republice. Mohl by i uzavírat dlouhodobé kontrakty, které by mohly zvýšit energetickou bezpečnost České republiky.

Přesto na otázku, zda by měl český stát usilovat o zřízení a nákup plynu skrze státního obchodníka, respondenti odpovídali spíše negativně. 2 ze čtyř respondentů odpověděli, že spíše nesouhlasí, jeden odpověděl, že nesouhlasí. Respondent z Ministerstva zahraničí se konkrétně nevyjádřil.

Přestože se respondenti shodují, že v současnosti není zřízení státního obchodníka nutné, jejich důvody se různí. Podle vedoucího odboru plynárenství na MPO Jana Zaplatílka „...zatím není úplně politická shoda na tom, že by založení takového subjektu přineslo nějaké významné pozitivum v porovnání s náklady, které by to přineslo.“

Nákup skrze státního obchodníka by navíc podle Zaplatílka přinesl zcela nové problémy. „Byla určitá představa v roce 2022, že by se tím mohly zásobovat municipality a

⁹ VRLÁK, Marek. Stát koupil provozovatele plynovodů Net4Gas. Cena nepřesáhne pět miliard. In: *ct24.ceskatelevize.cz* [online]. 29. 9. 2023 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/stat-koupil-provozovatele-plynovodu-net4gas-cena-nepresahne-pet-miliard-1362>

¹⁰ PERNÁ. Zásobníky plynu, ale i celá firma se zaměstnanci. Stát koupil RWE Gas Storage za téměř devět miliard korun. In: *iROZHLAS* [online]. 18. 9. 2023 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/plyn-zasobniky-nakup-stat-rwe-gas-storage_2309181506_hof

organizace. Ale zase to naráží na celou řadu problémů. Tenkrát se to vyřešilo nařízením vlády k energetickému zákonu. Ale za normálního stavu, kdy mají subjekty povinnost vyhlášovat výběrová řízení, by byl ten proces strašně náročný, i jenom na to zúčastnit se všech výběrových řízení, dodat podklady a podobně. Takže má to i své háčky a ta největší potřeba, kdy se zdála, tak už pominula. Nicméně ta myšlenka není pohřbená, ale není na to zatím jednotný politický náhled,“ vysvětluje vedoucí odboru plynárenství na MPO.

Se současným stavem, ve kterém stát spolupracuje se soukromým sektorem, ale přímo do jednotlivých nákupů neintervenuje, souhlasí i David Viduna z ČEZ. Podle něj taková spolupráce dobře kombinuje zkušenosti obchodní firmy se silným finančním zázemím [ČEZ], která umí obchody a dodávky plynu efektivně prakticky zrealizovat, a státem, který sleduje strategický zájem (zajištění bezpečnosti dodávek) a proto garantuje, že pokud se např. výrazně změní tržní situace, pak tento negativní vývoj pokryje – jak to např. domluvené v případě nákupu kapacity v terminálu v Eemshavenu, ve kterém tímto způsobem stát s ČEZ spolupracoval.

Podle Petra Kovaříka z Pražské plynárenské má stát především zajišťovat správnou regulaci. Je podle něj správně, že stát vlastní kritickou infrastrukturu v podobě společnosti Net4gas nebo kapacitu v zásobnících. Samotný dovoz plynu by ale podle něj měl být přenechán soukromému sektoru, jelikož jeho aktéři se chovají racionálně, diverzifikují a tím přímo zvyšují i energetickou bezpečnost České republiky.

7.4.3. Stát by měl fungovat jako mediátor

Viduna	Kovařík	Zaplatílek	Ministerstvo zahraničí
1	1	2	2

Tabulka 9: výsledek 3. doplňujícího tvrzení

Role státu v otázce nákupu plynu je stále věcí debaty. V předchozí kapitole jsme zjistili, že stát by se měl přímého nákupu podle odborníků zdržet. Tato část je proto věnovaná další možné roli státu při snaze o zajištění zemního plynu pro Českou republiku. Kromě obchodní síly totiž může stát projektovat svou vůli skrze politické snahy jeho představitelů. A právě na jeho roli jako zprostředkovatele a mediátora obchodu jsem se zaměřil v této části rozhovorů. Na otázku, zda by měl stát vystupovat jako mediátor, odpověděli všichni respondenti kladně. Dva s tvrzením spíše souhlasili, zbylí dva zcela souhlasili.

Konkrétní případ takové spolupráce popsal David Viduna z ČEZ: „*Já vám odpovím tím, jak jsme řešili LNG. Mezi ČEZ a státem existuje smlouva, v rámci které ČEZ zajistil kapacitu v terminálu v Eemshavenu a k tomu kupuje carga tak, jak je třeba. Tato smlouva pokrývá ČEZu riziko velmi negativní situace, kdy by ČEZ na nákupu kapacity v terminálu výrazně prodělal. Bez takové smlouvy by do takového rizika bylo pro obchodní firmu jako je ČEZ obtížné jít, a proto se státu v zájmu zajištění jeho strategických záměrů vyplatí takovou záruku poskytnout.*“

Další konkrétní případ politické spolupráce, která podporuje vztahy mezi oběma zeměmi a buduje tak cestu i pro případnou obchodní spolupráci popsal zdroj Ministerstva zahraničí: „*Během návštěvy [emíra v Praze] se uzavřela důležitá obecná obchodní dohoda, rámcový nástroj pro vzájemné ekonomické vztahy, který usnadní ekonomickou výměnu. Tyhle návštěvy mají velký politický význam.*“

Pozitivní výsledky energetické politiky českého státu vyzdvihuje i Jan Zaplatílek. Podle něj česká energetická politika funguje. „*Prakticky politickým jednáním se na té bilaterální úrovni podařilo otevřít cestu pro následná jednání komerčních subjektů. Toho využívá hlavně ČEZ a bylo to nejen v arabské oblasti.*“ Stát podle něj dělá kroky nepřímo a jak se ukázalo za poslední dva roky, je to správný přístup.

8. Souhrnná analýza výsledků

V rámci praktické části byla sestavena tabulka výsledků na základě odpovědí jednotlivých respondentů na řadu tvrzení. Tabulka s výslednými kódy vypadá následovně.

		Viduna	Kovařík	Zaplatílek	Ministerstvo zahraničí	Výsledek (viz. metodologie)
1.	ČR by se mělo snažit o velký dlouhodobý kontrakt	-1	-2	-1	-1	ne
2.	ČR by měla splnit podmínky pro nákup LNG, které určuje Katar	-1	2	0	-1	neutral
3.	ČR má jiné než finanční prostředky, které může při vyjednávání využít	-1	0	-2	1	ne
4.	Existují technologicko-bezpečnostní překážky, které znemožňují obchod	-1	-1	1	1	neutral
5.	Existují politické překážky, které znemožňují obchod	-1	0	1	-1	ne
6.	Existují ekonomické překážky, které znemožňují obchod	1	1	2	1	ano
9.	Existuje potenciál pro krátkodobější/nepřímou spolupráci v rámci diverzifikace	2	2	2	0	ano
7.	Obchod by měla zprostředkovat státní obchodník	-1	-2	-1	0	ne
8.	Stát by měl fungovat jako mediátor	1	1	2	2	ano

Tabulka 10: Souhrnná tabulka výsledků

Zdroj: Autor

Součet bodů u tvrzení číslo 1 „Česká republika, respektive čeští obchodníci, by se měli snažit o dlouhodobý kontrakt na dovoz LNG z Kataru“ se rovná -5. Pro potvrzení hypotézy jsem u tohoto tvrzení hledal kladnou hodnotu, záporná hodnota tedy hypotézu vyvrací. Všichni čtyři respondenti se shodli, že Česká republika, respektive čeští obchodníci by se neměli snažit o dlouhodobý kontrakt na dovoz LNG z Kataru.

Součet bodů u tvrzení číslo 2 „Česká republika, respektive čeští obchodníci, by měli splnit podmínky pro nákup LNG, které určuje Katar“ se rovná 0. Pro potvrzení hypotézy jsem hledal kladný výsledek. Výsledný součet tedy jednoznačně nesděljuje, zda by měla nebo neměla Česká republika, respektive čeští obchodníci, splnit podmínky pro nákup LNG určené Katarem.

Součet bodů u tvrzení 3 „Česká republika má jiné než finanční prostředky, které může při vyjednávání o podobě kontraktu využít“ se rovná -2. Pro potvrzení hypotézy jsem hledal kladný výsledek. Záporný výsledek tedy hypotézu vyvrací. Česká republika, respektive čeští obchodníci, nemá silné nástroje, kterými by mohla výrazně zlepšit svou vyjednávací pozici při sjednávání kontraktu na dovoz LNG z Kataru.

Součet bodů u tvrzení 4 „Existují technologicko-bezpečnostní překážky, které znemožňují obchod“ se rovná 0. Pro potvrzení hypotézy jsem hledal záporný výsledek. Pro finální výpočet bude použita převrácená hodnota, viz metodologie. Výsledným součtem 0 nelze potvrdit či vyvrátit hypotézu. Respondenti se neshodli na tom, zda existují či neexistují technologicko-bezpečnostní překážky, které by znemožňovaly obchod. S tvrzením, že překážky existují, spíše nesouhlasí zástupci soukromého sektoru. Naopak zástupci MPO a MZ s tvrzením spíše souhlasí.

Součet bodů u tvrzení 5 „Existují politické překážky, které znemožňují obchod“ se rovná -1. Pro potvrzení hypotézy jsem hledal záporný výsledek. Převrácený vážený součet pro celkový součet se rovná 5, viz metodologie. Podle odpovědí respondentů tudíž spíše neexistují politické překážky, které by znemožňovaly obchod mezi oběma zeměmi a výsledek lze použít k potvrzení hypotézy.

Součet bodů u tvrzení 6 „Existují ekonomické překážky, které znemožňují obchod“ se rovná 5. Pro potvrzení hypotézy jsem hledal záporný výsledek. Odpovědi respondentů tedy hypotézu vyvrací – ekonomické překážky, které znemožňují obchod skutečně existují. Převrácený vážený součet pro celkový součet se rovná -5.

Celkový součet bodů se rovná: $-5 + 0 + (-2) + 0 + 5 + (-5) = -7$

Vidíme, že přestože vážený počet bodů u tvrzení o existenci politických překážek znemožňujících obchod byl kladný, výsledný součet bodů u všech tvrzení je záporný. Z toho lze vyvodit, že zatím co politické překážky nestojí v cestě potenciální dohodě v oblasti dovozu LNG z Kataru, ostatní faktory, jmenovitě ekonomické aspekty, tento potenciál mažou.

Při uvážení všech výše zmíněných tvrzení je hypotéza zamítnuta. Sjednání *politické* dohody by sice mělo pozitivní vliv na energetickou bezpečnost České republiky, další roviny ale převyšují význam politické dohody.

9. Souhrnná analýza doplňujících tvrzení

V rámci výzkumu jsme analyzoval další tři tvrzení, která měla za cíl kontextualizovat výsledky hlavního šetření. Tato tvrzení by měla lépe znázornit, jak by mělo případné uzavření kontraktu probíhat, jakou roli by měl hrát stát a zda v případě, že je aktuální potenciál pro dlouhodobé kontrakty slabý, existuje alternativa pro LNG z Kataru.

Součet bodů u tvrzení 7. „Obchod by měl zprostředkovat státní obchodník“ je roven -4. Respondenti jednohlasně souhlasí, že obchod by neměl zprostředkovat státní obchodník. Naopak, obchod by měl být zprostředkován skrze soukromý sektor.

Součet bodů u tvrzení 8. „Stát by měl fungovat jako mediátor“ je roven 6. Respondenti se shodují, že angažmá státu v případném obchodním vztahu mezi ČR a Katarem by měla být spíše nepřímé a mělo mít formu politické mediace.

Součet bodů u tvrzení 9. „Existuje potenciál pro krátkodobou/nepřímou spolupráci v oblasti nákupu plynu z Kataru v rámci diverzifikace dodávek plynu do České republiky“ se rovná 6. Přestože tedy respondenti nevidí potenciál v dlouhodobých kontraktech mezi ČR a Katarem na dovoz LNG, spolupráce není nemožná. Katar by měl podle respondentů být vnímán jako součást diverzifikace dovozů LNG do České republiky, potažmo do Evropy.

10. Diskuze

V této části práce bych rád zhodnotil výsledky svého poznání, nastínil limity provedeného výzkumu a věnoval se i budoucím implikacím současné energetické krize. Upozorňuji, že pokud není řečeno jinak, jedná se v této kapitole o mé vlastní názory a shrnutí.

Výsledkem mého zkoumání je fakt, že přestože politická dohoda nahrává spolupráci v oblasti dovozu zemního plynu, ekonomické faktory – především objem, délka kontraktu a způsob dopravy – tuto spolupráci neumožňují. Vyplyvá to mimo jiné i z odlišné struktury trhu obou zemí. Česká republika se, alespoň v současnosti, musí v rámci dovozů plynu spoléhat na soukromý sektor, zatímco v Kataru ovládá produkci stát. Přestože z provedených rozhovorů se mi zdá, že česká vláda se skutečně snaží zvyšovat energetickou bezpečnost ČR a odpoutání se od ruského plynu, snaha je podle mého názoru rozpačitá. Lze to pozorovat na příkladu zajištění kapacity terminálu v Nizozemsku. Stát byl ochotný sdílet riziko se společností ČEZ – jenže v případě terminálu se jedná o smlouvu na jednotky let. Jde dle mého názoru spíše o politický krok než o aktivní snahu o zvýšení energetické bezpečnosti. Aktivní snaha by totiž znamenala snažit se zajistit alespoň částečné dodávky zemního plynu například pro kritickou infrastrukturu (nemocnice, školy, ...) skrze státního obchodníka. Což se v současnosti neděje.

Tento problém si uvědomují i vládní představitelé. „Máme dlouhodobě pronajaté terminály na LNG v Eemshavenu a Stade a nepochybně by dávalo velký smysl mít na třetinu až polovinu jejich kapacity nějaké dlouhodobější kontrakty na plyn. Zemí, s kterými se o tom dá hovořit, je vícero. Norsko, Katar, USA. Rozhodně je to něco, o čem ministerstvo průmyslu a obchodu a další vládní orgány přemýšlejí,“ uvedl v rozhovoru pro Český rozhlas zmocněnec pro energetickou bezpečnost při ministerstvu zahraničních věcí Václav Bartuška. (Klímová, 2024) Opět se ale jedná o relativní vágní výrok ve smyslu „my“ – bez jasné specifikace, kdo by měl být oním zprostředkovatelem takového obchodu.

Zajímavým zjištěním v rámci výzkumu pro mě byla zmínka zdroje z Ministerstva zahraničí o zájmu občanů blízkovýchodního regionu o volný pohyb v Evropské unii. Myslím si, že tento krok by mohl oba regiony výrazně přiblížit bez nutnosti nějakých zásadních finančních či jiných ústupků. Zároveň by jistě pomohl překonat kulturní stigma spojené s Blízkým východem a pomohl by i evropské turistice vzhledem k movitosti blízkovýchodních cestovatelů.

Zajímavá mi přišla také zmínka pana Viduny o společnosti QatarEnergy Trading. Za prvé je samozřejmě pozitivní, že existuje možnost diverzifikovat tuzemský trh se zemním plynem dodávkami mimo USA, které nejsou podmíněné dlouholetými kontrakty. Za druhé – a to mi přijde podstatnější – QatarEnergy Trading byla založena teprve v roce 2020. Založení takové společnosti ze strany Kataru dle mého názoru reflektuje ochotu přizpůsobit se liberalizovanému západnímu trhu, který možná ještě není zcela ochotný uvázat se k dlouhodobým kontraktům. Pro samotný Katar by totiž něco jako obchodování svého plynu v menších množstvích na burze bylo ještě před deseti lety nemyslitelné. Značí to tedy jasný posun i ze strany Kataru ve snaze přiblížit se západnímu trhu a jeho potřebám.

Rád bych zde také nastínil limity této práce. Výzkum probíhal na základě rozhovorů se čtyřmi respondenty, kteří zastupují, podle mého názoru, nejdůležitější účastníky případné dohody. Odvětví, kterých se tato problematika týká, je ale samozřejmě mnohem více. Jen v rámci současné vlády bych jistě mohl najít dalších deset respondentů, kteří budou mít na celou problematiku lehce odlišný názor a navrhnou jiná řešení. Stejně tak u zástupců soukromého sektoru. Toto je tedy nutné vzít do úvahy.

Zároveň, přestože jsem se snažil věnovat ekonomickému aspektu, tato práce je zaměřená na politické překážky. Nevěnuje se například samotné cenotvorbě při dojednávání dohody o zemní plyn. Zde vidím potenciál pro případné pokračování ve výzkumu v oblasti cenotvorby na zplyňovacích terminálech či v přístavech, ze kterých se plyn expeduje.

Závěr

Předkládaná práce si kladla za úkol přiblížit se k odpovědi na otázku, zda existuje pro Českou republiku ve snaze o zvýšení domácí energetické bezpečnosti potenciál ve střednědobém horizontu pro spolupráci s Katarem v otázkách týkajících se dovozu zemního plynu a zemního zkapalněného plynu. Stanovená hypotéza, že sjednání politické dohody mezi Českou republikou a Katarem v oblasti dodávek zemního plynu mělo pozitivní dopad na energetickou bezpečnost České republiky, nebyla na základě výzkumu potvrzena. Přestože samotná politická dohoda by podle respondentů pomohla v jednáních, ostatní faktory politickou shodu převyšují. Jmenovitě se jedná o obchodní překážky, které v současnosti dlouhodobou spolupráci blokují. Dlouhodobý kontrakt na LNG v kombinaci se způsobem dopravy DES a velkým objemem je pro české obchodníky příliš riskantní – zástupci firem preferují nákup na burze či případnou spolupráci například se Spojenými státy. Přestože dlouhodobé kontrakty respondenti odmítají, připouští nepřímou spolupráci a upozorňují i na možnost nákupu na krátkodobé bázi skrze společnost QatarEnergy Trading. Potenciál spolupráce s Katarem na dovozu LNG vidí respondenti spíše v rovině diverzifikace.

Při případném jednání by o kontrakt na dovoz zemního plynu z Kataru by Česká republika mohla využít své postavení v rámci Evropské unie. Zdroj z Ministerstva zahraničí totiž uvádí, že občané blízkovýchodního regionu mají eminentní zájem o vstup a volný pohyb po Evropské unii. Zprostředkování tohoto požadavku by tak mohlo zvýšit naše šance na výhodnější podobu kontraktu.

Přes snahy státu v oblasti zvyšování energetické bezpečnosti ČR by měl podle respondentů samotný nákup plynu přenechat soukromému sektoru. Zprvė na nákupu plynu skrze státního obchodníka nepanuje politická shoda, a za druhé na to stát nemá připravený aparát.

Stát by měl naopak vystupovat při jednání jako mediátor. Měl by podle respondentů umožnit navázat obchodní vztahy mezi zástupci energetického sektoru v České republice a Kataru tak, aby oni sami byli schopni dosáhnout dohody.

Summary

The present thesis aimed to get closer to answering the question whether there is a potential for the Czech Republic to cooperate with Qatar in the medium term on issues related to the import of natural gas and natural gas liquids in an effort to increase domestic energy security. The hypothesis that the negotiation of a political agreement between the Czech Republic and Qatar in the area of natural gas supply would have a positive impact on the Czech Republic's energy security was not confirmed by the research. Although respondents felt that a political agreement alone would help negotiations, other factors outweighed political consensus. Namely, trade barriers that currently block long-term cooperation. A long-term contract for LNG combined with the DES mode of transport and large volumes is too risky for Czech traders - company representatives prefer buying on the exchange or possible cooperation with, for example, the United States. Although respondents reject long-term contracts, they admit indirect cooperation and point to the possibility of buying on a short-term basis through QatarEnergy Trading. Respondents see the potential for cooperation with Qatar on LNG imports more in terms of diversification.

The Czech Republic could use its position within the European Union to negotiate a contract for natural gas imports from Qatar. Indeed, a Foreign Ministry source says that citizens of the Middle East region are eminently interested in entering and moving freely within the European Union. Mediating this demand could thus increase our chances of getting a more favourable contract.

Despite the state's efforts to increase the country's energy security, respondents believe that the actual purchase of gas should be left to the private sector. Firstly, there is no political consensus on buying gas through a state-owned trader, and secondly, the state does not have the apparatus to do so.

On the contrary, the state should act as a mediator in the negotiations. According to the respondents, it should facilitate the establishment of business relations between the representatives of the energy sector in the Czech Republic and Qatar so that they themselves are able to reach an agreement.

Použitá literatura

ABADA, Ibrahim et al. What Models Tell us about Long-term Contracts in Times of the Energy Transition. *Economics of Energy & Environmental Policy* [online]. 2019, roč. 8, č. 1, s. 163–182 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/27030649>

BENEDIKT, Pavel et. al. Úvod do liberalizované energetiky. Trh s plynem [online]. Praha: Asociace energetických manažerů, 2015 [cit. 23.04.2024]. ISBN 978-80-260-9211-7. Dostupné z: <https://www.mpo-efekt.cz/upload/7799f3fd595eeee1fa66875530f33e8a/kniha-trh-s-plynem.pdf>

BRODNY, Jarosław a Magdalena TUTAK. Assessing the energy security of European Union countries from two perspectives – A new integrated approach based on MCDM methods. *Applied Energy*. 2023, roč. 2023, č. 347, s. 3.

DOI: <https://doi.org/10.1016/j.apenergy.2023.121443>

ČESKO. Vyhláška 349/2015 Sb. o Pravidlech trhu s plynem úplné a aktuální znění. In: *ASPI* [online]. 8. 12. 2015 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: https://www.aspi.cz/products/lawText/1/85279/1/2/vyhlaska-c-349-2015-sb-o-pravidlech-trhu-s-plynem#c_36681

ČESKO. Zákon 458/2000 Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon) úplné a aktuální znění. In: *ASPI* [online]. 28. 11. 2000 [cit. 23.04.2024]. Dostupné

z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/49962/1/2/zakon-c-458-2000-sb-o-podminkach-podnikani-a-o-vykonu-statni-spravy-v-energetickych-odvetvich-a-o-zmene-nekterych-zakonu-energeticky-zakon>

ČEZ. Do nizozemského Eemshavenu dorazila druhá loď s LNG pro Česko. In: *ČEZ* [online]. 10. 10. 2022 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/do-nizozemskeho-eemshavenu-dorazila-druha-lod-s-lng-pro-cesko-164630>

ČEZ. (ČEZ, 2023a) ČR posiluje dlouhodobou energetickou bezpečnost v LNG. ČEZ získal kapacitu v německém terminálu Stade. In: *Skupina ČEZ - O Společnosti* [online]. 23. 11. 2023 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/pro-media/tiskove->

[zpravy/cr-posiluje-dlouhodobou-energetickou-bezpecnost-v-lng.-cez-ziskal-kapacitu-v-nemeckem-terminalu-stade-184910](#)

ČEZ. (ČEZ, 2023b) Akcionáři. In: *Skupina ČEZ - O Společnosti* [online]. 2023 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/o-cez/cez/akcionari>

COGAN, John. LNG Sales and Shipping: The Evolution of Delivery Terms from the Empirical to the Existential. *Tex. J. Oil Gas & Energy L.* [online]. 2007, roč. 2, č. 1, s. 35–56 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/PrintRequest?handle=hein.journals/texjogel2&collection=journals&div=6&id=41&print=section§ion=6>

ENERGETICKÝ REGULAČNÍ ÚŘAD. O ERÚ. In: *eru.gov.cz* [online]. 2023 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://eru.gov.cz/o-eru>

ENERGETICKÝ REGULAČNÍ ÚŘAD. Vyhledávač licencí. In: *eru.gov.cz* [online]. 2024 [cit. 25.04.2024]. Dostupné z: <https://eru.gov.cz/vyhledavac-licenci>

EUROSTAT (Eurostat, 2024a). Supply, transformation and consumption of gas. In: *Europa.eu* [online]. 2024 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_cb_gas/default/table?lang=en

EUROSTAT (Eurostat, 2024b). Supply, transformation and consumption of electricity. In: *Europa.eu* [online]. 2024 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/nrg_cb_e?lang=en

EVROPSKÁ RADA. EUR-Lex - 32022R0345 - EN - EUR-Lex. In: *Europa.eu* [online]. 1. 3. 2022 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.063.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A063%3ATOC

EVROPSKÁ UNIE. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/73/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a o zrušení směrnice 2003/55/ES. In: *eur-lex.europa.eu* [online]. 13. 7. 2009 [cit. 17.04.2024].

Dostupné z: <https://www.eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:02009L0073-20220623>

EVROPSKÝ PARLAMENT. Vnitřní trh s energií | Fakta a čísla o Evropské unii | Evropský parlament. In: *www.europarl.europa.eu* [online]. 31. 10. 2023 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/45/vnitri-trh-s-energi>

INSTITUTE FOR ENERGY ECONOMICS AND FINANCIAL ANALYSIS, IEEFA. European LNG Tracker. In: *ieefa.org* [online]. 2. 2024 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: <https://ieefa.org/european-lng-tracker>

INTERNATIONAL ENERGY AGENCY. Natural Gas Information. In: *International Energy Agency* [online]. 4. 2024 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: https://wds.iea.org/wds/pdf/Gas_documentation.pdf

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: PORTÁL s. r. o., 2005. ISBN 8073670402.

INTERNATIONAL ENERGY AGENCY. Emergency response and energy security - About. In: *IEA* [online]. 2023 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://www.iea.org/about/emergency-response-and-energy-security>

INTERNATIONAL GROUP OF LIQUEFIED GAS IMPORTERS. *The LNG industry GIIGNL Annual Report 2023* [online]. 2023 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: <https://giignl.org/wp-content/uploads/2023/07/GIIGNL-2023-Annual-Report-July20.pdf>

IROZHLAS. První návštěva katarského emíra v Praze skončila předčasně, Brusel mu zamítl účast na summitu. In: *iROZHLAS* [online]. 6. 10. 2022 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/katarsky-emir-tamim-bin-hamad-sani-summit-praha_2210061202_nov

KANCELÁŘ PREZIDENTA REPUBLIKY. Vyjádření prezidenta republiky na brífinku pro média při návštěvě Kataru. In: *hrad.cz* [online]. 17. 1. 2024 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/verejna-vystoupeni-a-rozhovory/vyjadreni-prezidenta-republiky-na-brifinku-pro-media-pri-navsteve-kataru-17570>

KLÍMOVÁ, Jana. (Klímová, 2023a) ČEPS koupil firmu NET4Gas. Za plynovody zaplatí i penězi, co mu zbyly z dotací. In: *iROZHLAS* [online]. 29. 9. 2023 [cit. 23.04.2024].

Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/zemni-plyn-ceps-plynovody-net4gas-energie-klimova-paroplynovye-elektrany-nakup_2309291832_jar

KLÍMOVÁ, Jana. (Klímová, 2023b) Zásobníky, plynovody, rafinerie i státní obchodník. Vláda hledá cesty k energetické infrastruktuře. In: *iROZHLAS* [online]. 19. 9. 2023 [cit. 23.04.2024].

Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/zasobniky-plynovody-rafinerie-energetika-josef-sikela-vlada_2309190900_vik

KLÍMOVÁ, Jana. Bartuška: Green Deal bude jiný. Potřebujeme nejen velké plány, ale také světlo a fungující továrny. In: *iROZHLAS* [online]. 26. 3. 2024 [cit. 25.04.2024].

Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/penize-a-vliv-bartuska-green-deal-energie_2403260900_trs

KOWALSKI, George a Sead VILOGORAC. Energy Security Risks and Risks Mitigation: an Overview. *UNECE Annual Report Economic Essays* [online]. 2008 [cit. 23.04.2024].

Dostupné z: https://ideas.repec.org/p/ece/annrep/2008_9.html

KRAMER, Andrew E. Russia Cuts Gas, and Europe Shivers (Published 2009). *The New York Times* [online]. 2009 [cit. 23.04.2024].

Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2009/01/07/world/europe/07gazprom.html>

KRAMER, Andrew E. Russia Cuts Off Gas to Ukraine in Cost Dispute (Published 2006). *The New York Times* [online]. 2006 [cit. 23.04.2024].

Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2006/01/02/world/europe/russia-cuts-off-gas-to-ukraine-in-cost-dispute.html>

MACFARQUHAR, Neil. Gazprom Cuts Russia's Natural Gas Supply to Ukraine. *The New York Times* [online]. 2014 [cit. 23.04.2024].

Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2014/06/17/world/europe/russia-gazprom-increases-pressure-on-ukraine-in-gas-dispute.html>

MAXWELL, Don a Zhen ZHU. Natural gas prices, LNG transport costs, and the dynamics of LNG imports. *Energy Economics*. 2011, roč. 33, č. 2, s. 217–226.

DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2010.06.012>

MINISTERSTVO FINANČÍ. Informace ke vstupu v platnost smlouvy o zamezení dvojímu zdanění s Katar. In: *Ministerstvo financí ČR* [online]. 31. 10. 2022 [cit. 25.04.2024].

Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranici-a-eu/smlouvy-o-zamezeni-dvojeho-zdaneni/zakladni-informace/2022/informace-ke-vstupu-v-platnost-smlouvy-o-49215>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. (MPO, 2022a) Vláda schválila mezivládní dohodu o hospodářské, obchodní a technické spolupráci mezi Českem a Katar. In: *www.mpo.cz* [online]. 27. 9. 2022 [cit. 17.04.2024]. Dostupné

z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/vlada-schvalila-mezivladni-dohodu-o-hospodarske--obchodni-a-technicke-spolupraci-mezi-ceskem-a-katarem--270078>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. (MPO, 2022b) Terminál LNG v Holandsku | MPO. In: *www.mpo.cz* [online]. 15. 11. 2022 [cit. 23.04.2024]. Dostupné

z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/ministerstvo/aplikace-zakona-c-106-1999-sb/informace-zverejnovane-podle-paragrafu-5-odstavec-3-zakona-terminal-lng-v-holandsku--271015/>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Ani molekula ruského plynu: LNG terminál v nizozemském Eemshavenu slaví rok. Přijelo do něj 21 lodí s plynem určeným pro Česko | MPO. In: *www.mpo.cz* [online]. 18. 9. 2023 [cit. 17.04.2024]. Dostupné

z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/ani-molekula-ruskeho-plynu-lng-terminal-v-nizozemskem-eemshavenu-slavi-rok--prijelo-do-nej-21-lodi-s-plynem-urceny-pro-cesko--276788/>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. (MPO, 2024a) Aktualizace Státní energetické koncepce (SEK) | MPO. In: *www.mpo.cz* [online]. 7. 2. 2024 [cit. 23.04.2024].

Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/aktualizace-statni-energeticke-koncepce-sek--279668/>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. (MPO, 2024b) Náměty na jednání pana ministra se státním ministrem pro energetické záležitosti Kataru, J.E. Saad Sherida Al-Kaabi. *Interní materiál MPO*. 2023

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. (MPO, 2024c) Způsob dodávání plynu z terminálu v Nizozemsku do České republiky | MPO. In: *www.mpo.cz* [online]. 12. 1. 2024 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/ministerstvo/aplikace-zakona-c-106-1999-sb/informace-zverejnovane-podle-paragrafu-5-odstavec-3-zakona/zpusob-dodavani-plynu-z-terminalu-v-nizozemsku-do-ceske-republiky--279231/>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *STÁTNI ENERGETICKÁ KONCEPCE ČESKÉ REPUBLIKY Praha -prosinec 2014* [online]. 2014 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/52841/60959/636207/priloha006.pdf>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Mezinárodní smlouvy | Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. In: *mzv.gov.cz* [online]. 2024 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/katar/smlouvy/index.html

PERNÁ. Zásobníky plynu, ale i celá firma se zaměstnanci. Stát koupil RWE Gas Storage za téměř devět miliard korun. In: *iROZHLAS* [online]. 18. 9. 2023 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/plyn-zasobniky-nakup-stat-rwe-gas-storage_2309181506_hof

QATARENERGY. Conversion Factor. In: *Qatarenergy.qa* [online]. 2019 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: <https://www.qatarenergy.qa/en/pages/conversionfactor.aspx>

QATARENERGY. Governance. In: *www.qatarenergy.qa* [online] [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://www.qatarenergy.qa/en/howeare/governance/Pages/default.aspx>

REUTERS. Qatar Petroleum changes name to Qatar Energy signalling new strategy. *Reuters* [online]. 2021 [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/business/energy/qatar-petroleum-changes-name-qatar-energy-signalling-new-strategy-2021-10-11/>

REUTERS. QatarEnergy, TotalEnergies sign 27-year LNG supply agreement. In: 11. 11. 2023 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/markets/commodities/qatarenergy-totalenergies-sign-27-year-lng-supply-agreement-2023-10-11/>

REUTERS. Qatargas changes name to QatarEnergy LNG. In: *Reuters* [online]. 14. 9. 2023 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/business/energy/qatargas-changes-name-qatarenergy-lng-2023-09-14>

SOVACOOL, Benjamin K. *The Routledge handbook of energy security*. London ; New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2011. ISBN 978-0-415-59117-1.

TERTRE, Miguel. *Structural changes in energy markets and price implications: effects of the recent energy crisis and perspectives of the green transition* [online]. 2023 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/press/conferences/ecbforum/shared/pdf/2023/Gil_Tertre_paper.pdf

VRLÁK, Marek. Stát koupil provozovatele plynovodů Net4Gas. Cena nepřesáhne pět miliard. In: *ct24.ceskatelevize.cz* [online]. 29. 9. 2023 [cit. 23.04.2024]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/stat-koupil-provozovatele-plynovodu-net4gas-cena-nepresahne-pet-milird-1362>

QATARENERGY LNG. (QatarEnergy LNG, 2024a) - About Us. In: *www.qatarenergylng.qa* [online] [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: <https://www.qatarenergylng.qa/english/aboutus/corporate-structure>

QATARENERGY LNG. (QatarEnergy LNG, 2024b) - About Us. In: *www.qatarenergylng.qa* [online] [cit. 17.04.2024]. Dostupné z: <https://www.qatarenergylng.qa/english/aboutus/north-field>

Seznam příloh

Obrázek 1: Mapa plynovodů a zkapalňovacích terminálů v EU, Zdroj: [cit. 23.04.2024].

Dostupné z: <https://transparency.entsog.eu/#/map>

Obrázek 2: Mapa plynovodů v České republice, Zdroj: [cit. 23.04.2024]. Dostupné

z: https://www.net4gas.cz/images/ke-stazeni/mapy/mapa_2023_ce.jpg

Obrázek 3: Struktura QatarEnergy, Zdroj: upraveno autorem, [cit. 23.04.2024]. Dostupné

z: <https://www.qatarenergy.qa/en/howeare/governance/Pages/default.aspx>

Tabulka 1: výsledky 1. tvrzení	26
Tabulka 2: výsledky 2. tvrzení	27
Tabulka 3: výsledky 3. tvrzení	29
Tabulka 4: výsledky 4. tvrzení	30
Tabulka 5: výsledek 5. tvrzení.....	32
Tabulka 6: výsledek 6. tvrzení.....	33
Tabulka 7: výsledek 1. doplňujícího tvrzení	34
Tabulka 8: výsledek 2. doplňujícího tvrzení	36
Tabulka 9: výsledek 3. doplňujícího tvrzení	37
Tabulka 10: Souhrnná tabulka výsledků	39

Zdroj tabulek: autor

Jednotky, zemní plyn vs LNG

Množství zemního plynu se uvádí v milionech metrů krychlových, respektive miliardách metrů krychlových (mld. m³, v angličtině zkracováno na bcm – bilion cubic meters) při teplotě 15 stupňů Celsia a normálním atmosférickém tlaku 760mmHG. (IEA, 2024)

V kontraktech se zaslavněné množství dodávaného LNG udává v milionech tun (MT), respektive milionech tun za rok (million tonnes per annum, MTPA). 1 milion tun LNG odpovídá 1,36 miliardám metrů krychlových zemního plynu. (IEA, 2024)